

gemeente
Montfoort

Collegevoorstel B & W

Zaaknummer: 468896	Naam Proces	Naam steller advies	Portefeuillehouder(s)
Datum vergadering: 15 augustus 2017	Projecten		mevr. F. Langerak-Oostrom
Onderwerp: Uitkomsten onderzoek kunstgrasvelden			
Advies: 1. Instemmen met het onderzoeksverslag kunstgras; 2. Middels bijgaand raadsvoorstel de gemeenteraad een voorstel te doen hoe om te gaan met de kunstgrasvelden in Montfoort; 3. Geheimhouding op te leggen conform artikel 55, lid 1 Gemeentewet en gelet op grond van het bepaalde in artikel 10, lid 2, sub b van de Wet openbaarheid van bestuur (zijnde de financiële en economische belangen van de gemeente) omtrent de financiële onderdelen in dit advies, de financiële onderdelen in de bijlagen en alle overige stukken en informatie welke hieraan ten grondslag liggen; 4. Op grond van artikel 25, lid 2 Gemeentewet en artikel 10, lid 2, sub b van de Wet openbaarheid van bestuur, zijnde de financiële en economische belangen van de gemeente, geheimhouding op te leggen op de onder 3 genoemde stukken die aan de raad worden overgelegd en daarvan op de betreffende stukken melding te maken en uitvoering te geven aan de overige bepalingen in artikel 25 Gemeentewet (bestendigen geheimhouding).			

Besluit:
 Conform advies behoudt conformering dat dit dossier
 onafhankelijk verboden is aan de herenbevoegdheid van de
 bouw 4e scholen complex & dat dit ook te behouden bij de

Behandelen in forum			
Ruimte ☒	Samenleving ☐		
Gemeenteraad			
Raadsbesluit ☒	Ter kennisname ☐	Informatie ☐	Niet van toepassing ☐
Openbaar:	In OR:	Bijlagen:	
Ja ☐ Nee ☐	Ja ☐ Nee ☒		
Evaluatiedatum:			

	Akkoord	Bespreken
Burgemeester mr. P.J. van Hartskamp-de Jong		
Wethouder J.L.M. Vlaar		
Wethouder F. Langerak-Oostrom		
Wethouder H.M. Lejeune-Koster		
Loco-secretaris J.P.W.M. Heijmans		

integrale afweging van bodenwater / perspectief / natuur

Bylage 1 by collegevoorstel d.d. 15-8-2017

Onderzoeksverslag infill materialen kunstgras voetbalvelden.

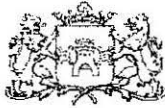
20 juli 2017

gemeente
Montfoort

1. Inleiding.....	3
2. Benodigde velden capaciteit van verenigingen.....	4
3. Verschillende infill materialen	5
3.1. Rubbergranulaat	5
3.2. EPDM	5
3.3. TPE.....	5
3.4. Kurk	6
4. Kwaliteit van verschillende infill materialen	7
4.1 Speelcapaciteit van velden	7
4.2 Levensduur van velden	7
4.3 Gebruikerservaring van velden	7
5. Gezondheid.....	9
5.1 Verschillende normwaarden.....	9
5.2 SBR-korrel	9
5.3 EPDM-korrel	10
5.4 TPE-korrel.....	10
5.5 Kurk-korrel	11
6. Milieu.....	12
6.1 Verschillende normwaarden.....	12
6.2 SBR-korrel	12
6.3 EPDM-korrel	14
6.4 TPE-korrel.....	14
6.5 Kurk-korrel	14
7. Kosten.....	15
7.1 SBR-korrel	15
7.2 EPDM-korrel	15
7.3 TPE-korrel.....	15
7.4 Kurk-korrel	15
7.5 Precedentwerking:	15
8. Opinie omliggende gemeenten.....	16
9. Referenties.....	19

1. Inleiding

Naar aanleiding van de aangenomen motie op 3 april 2017 over de aanleg van kunstgrasvelden met rubbergranulaat infill heeft het college van burgemeester en wethouders de volgende onderzoeksvraag geformuleerd :

1. Ter uitvoering van de door de gemeenteraad aanvaarde motie nader onderzoek doen naar
 - a. de benodigde veldcapaciteit voor de velden op sportpark Hofland
 - b. verschillende kwaliteiten van infill van kunstgrasvelden naar speelbaarheid, gezondheid en milieu;
 - c. de gemaakte en te verwachten kosten;
2. Gelijktijdig een eventuele precedentwerking voor bestaande kunstgrasvelden in beeld brengen;
3. Geen onderzoek doen naar een andere locatie voor scholen en/of sportvelden.

De onderzoeksvraag is op een zo volledig mogelijke manier beantwoord door middel van het raadplegen van onderzoeksrapporten, wetenschappelijke artikelen en uitgebrachte artikelen op het internet (zie ook de referentielijst). In het beantwoorden van de onderzoeksvraag is geen informatie gebruikt van niet gepubliceerde onderzoeken en meningen van derden.

Met de beantwoording van de onderzoeksvraag naar verschillende infill materialen komt ook de vraag naar boven of de twee bestaande kunstgrasvelden met SBR-infill op sportpark Hofland vervangen moeten worden (precedentwerking). Deze precedentwerking is ook verwerkt in de financiële uitwerking van de onderzoeksvraag.

Als derde onderdeel van de onderzoeksvraag wordt de uitspraak gedaan dat er geen onderzoek wordt gedaan naar alternatieve locaties voor het scholencomplex en/of kunstgrasvelden. Waarmee het uitgangspunt de huidige locatie (met een maximale capaciteit van 5 voetbalvelden) is en blijft.

2. Benodigde velden capaciteit van verenigingen

De behoeftebepaling geeft weer hoeveel velden en kleedkamers een voetbalvereniging nodig heeft om haar wedstrijdschema voor de KNVB-competitie te kunnen afwikkelen. Het gaat om een theoretisch model waar aannames worden gedaan ten aanzien van een aantal invloed factoren. De uitkomsten mogen daarom niet zonder meer worden vertaald naar de praktijk maar vormen wel de basis voor de aanpassing en moeten worden getoetst aan de lokale situatie en beleidsuitgangspunten (gebaseerd op toelichting van de KNVB van 1 november 2012).

Maximale belasting natuurgasveld	= 250 uur
Maximale belasting Wetrasveld	= 450 uur
Maximale belasting kunstgrasveld	= 1500 uur
Maximale capaciteit van een voetbalveld	= 1150 uur (270 wedstrijduren + 880 trainingsuren)

Wedstrijdvelden

Met behulp van de belasting coëfficiënt (cultuurtechnische berekening) wordt het benodigd aantal wedstrijd velden berekend.

Belangrijke uitgangspunten:

- Geen onderscheid in gebruik van hoofdvelden en overige velden;
- Goede kwaliteit van de velden (goed beheer en onderhoud);
- Evenwichtige wedstrijdplanning;
- Bij aanwezigheid van voldoende pupillendoeltjes kunnen er op één volledig wedstrijd veld twee 7 velden 7-velden worden uitgezet.

Trainingsvelden

Voor het berekenen van de indicatieve trainingsuren wordt een methode gehanteerd die globaal het aantal trainingsuren uitrekent voor de betreffende vereniging. De uitkomst van deze berekening moet als een indicatie worden gezien. Ook hier is toetsing aan de lokale situatie - in dit geval het werkelijke trainingsschema - nodig.

MSV'19 (zie bijlage 1)

Aantal teams	50 (39 op zaterdag en 11 op zondag)
Aantal velden op basis van cultuurtechnisch	3 velden op zaterdag en 1 op zondag
Trainingsuren	1800

VVM (zie bijlage 2)

Aantal teams	16 (allemaal op zaterdag)
Aantal velden op basis van cultuurtechnisch	2 velden op zaterdag en 0 op zondag
Trainingsuren	600

Samen hebben de vereniging 5 wedstrijd velden nodig. Bij een optimale planning van een speeldag is de capaciteit van een wedstrijd veld 270 uur per jaar. Om alle teams de mogelijkheid te geven om te kunnen trainen zijn er 5 voetbalvelden nodig die de 2400 trainingsuren (1800 + 600) kunnen dragen. Wanneer de trainingsuren evenredig over de velden worden verdeeld komt de belasting per veld op 750 uur per veld, waarbij één veld dit nog hoger is, omdat deze ook voor wedstrijden op zondag wordt ingezet. Hieruit blijkt dat alleen kunstgrasvelden deze belasting kunnen dragen.

In deze berekening is de belasting van de scholen (of andere gebruikers) nog niet meegerekend.

Tevens is er in deze berekening geen rekening gehouden met de verwachte groei van meisjesvoetbal. De KNVB verwacht een groei in het aantal vrouwelijke spelers van 20% in de periode van 2017 en 2020. Wanneer deze groei van 20% wordt meegenomen voor beide clubs, blijkt dat 5 wedstrijd velden voldoende zijn, mits MSV'19 en VVM een veld gezamenlijk gebruiken.

In tegenstelling tot de verwachte groei in het aantal vrouwelijke spelers is er een verwachte daling in het aantal voetballende inwoners in de gemeente Montfoort (woningmarktonderzoek Montfoort van 15-12-2015) van 21% in de periode 2014-2032.

Uit de bovenstaande prognoses blijkt dat beide voetbalverenigingen 5 kunstgrasvelden nodig hebben om hun leden te kunnen voorzien van de benodigde speel faciliteiten.

3. Verschillende infill materialen

3.1. Rubbergranulaat

Om meer speelluren op een voetbalveld mogelijk te maken werd er een oplossing gezocht in kunstgrasvelden voor voetbal. Om de technische sport eigenschappen van een natuurgrasveld na te bootsen moest er een infill materiaal op een kunstgrasveld komen. Dit werd gevonden in rubbergranulaat (Styrene-Butadiene Rubber (SBR)). Het materiaal wordt gewonnen uit de wang van auto- en bedrijfsautobanden. Die wang wordt vermalen tot kleine korrels. Omdat SBR-granulaat vervaardigd wordt uit afvalmateriaal hebben sportveldenbouwers geen invloed op de kleur, vorm en karakteristieken van het materiaal. Op dit moment zijn er twee verschillende soorten SBR-korrels:

1.1.1 Cryogeen SBR

Bij de vervaardiging van cryogeen SBR wordt rubber in een cryogeen tunnel bevroren tot -80° Celsius. Bij deze temperatuur verandert het rubber in een glasachtig materiaal. Nadat het rubber cryogeen is vermalen, worden stof en andere stoffen zoals metalen verwijderd, waarna het wordt gezeefd. Het resultaat is een meer blokvormig granulaat met een glad oppervlak en minder gevoelig voor oxidatie of de-vulkanisering.

Een positieve eigenschap van cryogeen SBR is dat compacteren (aan elkaar kleven) niet snel voorkomt, temeer omdat een laag cryogeen rubber minder stof bevat. Tevens zou cryogeen SBR minder stinken dan gewoon SBR-granulaat.

1.1.2 Gecoat SBR

Bij de vervaardiging van gecoat SBR-materiaal wordt er een dun laagje gekleurd polyethyleen (PE) op de korrels aangebracht. De coating kan worden uitgevoerd in verschillende kleuren die minder bijdragen aan de opwarming van het veld.

Een positieve eigenschap van gecoat SBT is dat het granulaat natuurlijker oogt en toxische stoffen blijven beter in het SBR-granulaat zitten. De coating voorkomt dus de uitloging van dampen of stoffen, maar heeft wel invloed op de prijs van het materiaal.

3.2. EPDM

Ethyleen-Propyleen-Dieën-Polymethyleen (EPDM) wordt veelvuldig gebruikt in andere industrieën en kan naar wens worden vervaardigd. EPDM bevat geen schadelijke stoffen en kan in verschillende kleuren worden geproduceerd. Ook kunnen er brandvertragers, antioxidanten of antistatische middelen aan het materiaal worden toegevoegd. EPDM bevat een rubbercomponent en moet dus ge vulkaniseerd worden waardoor het gedurende lange tijd een vervelende geur kan afgeven. Er zijn twee verschillende manieren om EPDM te vulkaniseren.

1. Peroxide crosslinks tussen de strings.
2. Zwavelbruggen crosslink tussen de strings.

Van deze verschillende manieren is de versie met zwavelbruggen het sterkst en beste bestand tegen verschillende weersomstandigheden. Het is echter van belang om tijdens de aanschaf van EPDM-korrels op de herkomst te letten. Er is gerecycled EPDM en nieuw EPDM. In het proces van recycling EPDM is de herkomst van de grondstoffen moeilijk te onderscheiden. De chemische samenstelling van recycling EPDM is hierdoor onzeker.

Een nadeel van EPDM is wel dat de gebruikte EPDM-korrel als infill materiaal op kunstgras op dit moment nog niet recyclebaar is.

3.3. TPE

Thermoplastisch elastomeer (TPE) kan in verschillende vormen, kleuren en materiaalcombinaties worden vervaardigd. Ook kan TPE antistatisch en onbrandbaar worden gemaakt. TPE hoeft echter niet te worden ge vulkaniseerd waardoor het na inzameling opnieuw in de productiestroom kan worden gebracht. TPE wordt speciaal vervaardigd voor de toepassing en kan dus in elke gewenste vorm worden vervaardigd.

De afgelopen jaren is veelvuldig geëxperimenteerd met TPE-granulaten in verschillende vormen. Behalve dat de vorm van het granulaat moet bijdragen aan een stabiel en duurzamer veld, is ook getracht het spelcomfort te verbeteren. Er zijn nu holle TPE-granulaten verkrijgbaar waarvan wordt gezegd dat ze elastischer zijn omdat ze hol zijn. Ook vullen deze granulaten zich met regen- of sproeiwater. Dat water wordt afgegeven bij een sliding of wanneer men op het granulaat staat waardoor het bijdraagt aan een betere temperatuur op het kunstgrasveld.

3.4. Kurk

Kurk is een voorbeeld van een infill die 100% natuurlijk is. Kurk wordt gewonnen uit de kurkboom. Op dit moment is er een overschot aan kurk op de markt. Leveranciers van kurk als instrooigranulaat voor kunstgrasvoetbalvelden bieden zowel nieuw kurk als gerecycled kurk aan. Omdat er bijvoorbeeld ook industriële kurk of kurk voor de onderlaag van tapijten bestaat, is het belangrijk vooraf vast te stellen uit welk soort kurk het instrooigranulaat bestaat. Het blijft echter raadzaam om in een kunstgrasvoetbalveld 'nieuw' kurk toe te passen. Alleen dan kent men de kwaliteit en de homogeniteit van het materiaal. Als gekozen wordt voor 'nieuw' kurk dat specifiek geoogst is voor toepassing als instrooigranulaat voor kunstgrasvoetbalvelden, dan is het belangrijk te weten uit welk deel van de boom het kurk afkomstig is en hoe de kurkbomen in de loop van de jaren zijn verzorgd. Hoe dichter het kurk bij de buitenzijde van de boom zat, des te houtachtiger het zal zijn. Indien chemische (bestrijdings)middelen zijn gebruikt bij het beheer van de boom, dan kunnen deze middelen zich manifesteren in het instrooigranulaat.

4. Kwaliteit van verschillende infill materialen

4.1 Speelcapaciteit van velden

De speelcapaciteit van de verschillende infill materialen is allen rond de 1500 speeluren per veld per jaar. De speelcapaciteit wordt sterker beïnvloedt door de toplaag en de onderbouw van het kunstgrasveld dan door de infill materialen zelf.

4.2 Levensduur van velden

2.2.1 SBR

De levensduur van SBR-veld wordt op dit moment geschat op 15 jaar. De SBR-korrel heeft een aanzienlijke splash, het spat veel op, wat er voor zorgt dat er een bepaalde hoeveelheid van de korrels naast de velden komt en aan de kleding van gebruikers blijft kleven. Daarom is het elk jaar nodig om de infill-laag van een kunstgras voetbalveld te controleren en, waar nodig, bij te vullen. Het is echter goed mogelijk om door tijdig en nauwkeuring onderhoud van de velden het verlies van infill-korrels te beperken.

2.2.2 EPDM

De levensduur van een EPDM-veld wordt op dit moment op 15 jaar geschat. De EPDM-korrel zelf heeft een levensduur van ongeveer 50 jaar, het is een zeer stevige korrel. Door de levensduur van de korrel is het in de meeste gevallen mogelijk om 50% van de korrels her te gebruiken wanneer de toplaag van een veld wordt vernieuwd.

Door de vorm van de korrel spat de korrel niet veel op en het is ook minder statisch waardoor het minder aan kleding plakt wat een positief effect het verlies van EPDM-korrel zou hebben.

2.2.3 TPE

De levensduur van een TPE-veld wordt op dit moment op de 10 jaar geschat. Door de opmaak van de TPE-korrel, de crosslinks tussen de strings, kunnen de korrels door weersomstandigheden en intensief gebruik uit elkaar vallen. Wanneer de korrel in (te) kleine stukjes uit elkaar valt verlies het zijn sporttechnische eigenschappen en kan bij intensief gebruik ook de vezel van de toplaag beschadigd worden. Dit kan voorkomen worden om na een aantal jaar de TPE-korrels te scheiden op grootte en de infill bij te vullen waar nodig. Op intensief gebruikte plekken van het veld zal dit strenger moeten worden gecontroleerd en bijgevuld waar nodig.

2.2.4 Kurk

Aangezien er op dit moment nog weinig lange termijn ervaringen zijn met de kurk-korrel, is het moeilijk om iets te zeggen over de levensduur van een kurk-veld. Wel is bekend dat vanwege de opmaak van de kurk korrel uit elkaar kunnen vallen door weersomstandigheden en intensief gebruik. Deze verguisde kurk zal ongeveer na 5 á 6 jaar uit het veld moeten worden verwijderd, waarna er opnieuw kurk-korrels moeten worden bijgevuld op het veld.

Tevens kan het verguisde kurk leiden tot een verstopping van de drainage wat de waterafvoer vermoeilijk en dit kan leiden tot de groei van bacteriën en schimmels.

Een nadeel van de kurk-korrels is dat ze kunnen bevriezen en daardoor hard kunnen aanvoelen. Hierdoor kan er tijdens de vrieskou niet gespeeld worden op een veld met kurk-korrels.

4.3 Gebruikerservaring van velden

De gebruikerservaring en kwaliteit van de verschillende infill materialen wordt beïnvloedt door een reeks van factoren. Een groot gedeelte van de bepalende factoren zijn opgenomen in de scoretabel van tabel 1.

Tabel 1. Scoretabel voor infill materialen voor kunstgras voetbalvelden.

Infill scorekaart (in hoeverre voldoet de infill aan de genoemde eigenschappen)				
Score = 1 t/m 5, waarbij 1 slecht is en 5 uitmuntend.				
	SBR	EPDM	TPE	Kurk
1. Weersinvloeden (zon (UV), regen, vorst, wind en hoge temperaturen)	4	3	3	2
2. Intensief gebruik	4	4	4	2
3. Veroudering (niet of zo weinig mogelijk verharderen of uiteenvallen tot fijnere delen)	3	4	3	1
4. Zacht (spelerscomfort, bij maken sliding/skinabrator eis)	3	4	3	3
5. Slijt (kunstgras infill mag niet te veel opspringen)	2	3	3	2
6. Sporttechnische eigenschappen	4	4	4	3
7. Hygiëne (Voorkomen brandhaarden van bacteriën, schimmels en algen)	4	4	4	1
8. Geur (voorkeur geurloos)	1	5	5	5
9. Gewicht (hoge soortelijke massa/ SM): voorkomen opdrijven of wegwaaien)	4	4	4	1
10. Compacteren (voorkomen veldverharding / goede waterdoorlatendheid)	4	2	3	2
11. Warmte opname	1	3	4	4

5. Gezondheid

5.1 Verschillende normwaarden

Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen (PAK)

Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM). = 75mg/kg

Berekend door middel van de volgende 10 PAK's:

Naftaleen, Fenantreen, Anthraceen, Fluorantheen, Benzo(ghi)peryleen, Indeno(1,2,3-cd)pyreen, Benzo(a)anthraceen, Chryseen, Benzo(k)fluorantheen en Benzo(a)pyreen.

Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen (REACH). = 1000 mg/kg

Rubbergranulaat is geclassificeerd als een mengsel. Berekend door middel van de volgende 8 PAK's:

Benzo(a)anthraceen, Chryseen, Benzo(k)fluorantheen, Benzo(a)pyreen, Benzo(e)pyreen, Benzo(b)fluorantheen, Benzo(j)fluorantheen en Dibenzo(ah)anthraceen

Weekmakers (Ftalaten)

Mengselnorm vanuit RIVM onderzoek voor 2 Ftalaten:

di-2-ethylhexylftalaat = 3.000 mg/kg

di-isobutylftalaat = 250.000 mg/kg

Fenolen

Mengselnorm vanuit RIVM onderzoek voor Fenolen:

Bisfenol-A = 3.000 mg/kg

5.2 SBR-korrel

PAK's in SBR:	Som 10 PAK's (VROM-norm)	= 19.8 mg/kg (norm is 75mg/kg)
Ftalaten in SBR:	di-2-ethylhexylftalaat	= 27.2 mg/kg (norm is 3.000 mg/kg)
	di-isobutylftalaat	= 2.3 mg/kg (norm is 250.000 mg/kg)
Fenolen in SBR:	Bisfenol-A	= 2.5 mg/kg (norm is 3.000 mg/kg)
RIVM onderzoek van 2016 (de maximale waarden uit het onderzoek zijn vermeld)		

PAK's in SBR: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 149.6 mg/kg (norm is 1000mg/kg)
Europees onderzoek van 2017 (de maximale waarden uit het onderzoek zijn vermeld)

PAK's in SBR: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 1.59 mg/kg (norm is 1000mg/kg) (laagste)
PAK's in SBR: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 45.1 mg/kg (norm is 1000mg/kg) (hoogste)
Onderzoek van Menchini et al., 2011 (laagste en hoogste concentratie van 8 samples zijn vermeld)

De bezorgdheid over rubbergranulaat gaat vooral over de kankerverwekkende eigenschappen van sommige stoffen in rubbergranulaat, en in het bijzonder over een mogelijke relatie met leukemie en lymfeklierkanker.

Om een berekening te maken van de risico's van spelen op kunstgras velden met SBR-korrels zijn een aantal worst-case scenario's aannames gedaan. Zo is uitgegaan van de hoogste veldgemiddelde concentratie van stoffen die is gevonden op de Nederlandse kunstgrasvelden en zijn de hoogste migratiewaarden van de verschillende stoffen gebruikt. Ook is de aanname gedaan dat alle trainingen en wedstrijden plaatsvinden op kunstgrasvelden met rubbergranulaat

Met deze benadering is voor PAK's in rubbergranulaat het kankerrisico berekend ten opzichte van de kans om kanker te krijgen in het dagelijks leven. Voor rubbergranulaat geldt dat er een verhoging is op de kans van kanker ter waarde van 0,8-1,2 per één miljoen blootgestelde mensen, voor iemand die levenslang veldspeler is. Dit extra kankerrisico is 2,2-3,0 per één miljoen voor iemand die vanaf 7 jaar tot 50 jaar keeper is. De berekende extra kankerrisico's liggen rondom het 'VR' (verwaarloosbaar risico), een beleidsmatig afgesproken risicogrens van één extra geval van kanker per miljoen blootgestelde individuen bij levenslange blootstelling, en zijn daarom praktisch verwaarloosbaar. Naast een vergelijking van het extra kankerrisico met het VR kan dit ook met het 'MTR' worden vergeleken. Het MTR (maximaal toelaatbaar risico) is een beleidsmatig afgesproken risicogrens van één extra geval van kanker per tienduizend blootgestelde individuen bij levenslange blootstelling. De risicogrens MTR kan behulpzaam zijn om te bepalen of ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld saneren, terugroepen van producten) nodig zijn om het risico te verminderen. De berekende extra

kankerrisico's van sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat zijn lager dan het MTR. In een Zembla uitzending van 15 februari wordt er door onderzoekers van de Vrije Universiteit gesproken over het verhogen van het kankerrisico voor kleine kinderen (geen leeftijd gespecificeerd) met een factor 10. Wanneer dit gebeurd blijft het risico op kanker nog steeds onder de MTR grens.

Hierbij moet worden gemeld dat de term 'verwaarloos risico' alleen gebruikt wordt in de relatie tot het risico op kanker. Het is namelijk zo dat voor een stof die kanker veroorzaakt (via DNA schade) er per definitie geen gezondheidkundige grenswaarde is af te leiden. Als de concentratie van de stoffen die kanker kunnen veroorzaken zo laag is dat de kans op een effect heel erg klein is, dan wordt er gesproken over een 'verwaarloosbaar risico'. In het geval van rubbergranulaat gaat dit om de PAK's.

In de eerder genoemde Zembla uitzending van 15 februari 2017 wordt er ook gesproken over een onderzoek uitgevoerd door wetenschappers van de Vrije Universiteit (VU). In dit onderzoek worden zebraembryo's blootgesteld aan een waterextract wat ontstaan is door SBR-korrels 7 dagen lang zeer intens te schudden in water. De zebraembryo's die worden blootgesteld aan het waterextract gaan allen dood binnen 5 dagen. Volgens toxicoloog De Boer van de VU is er meer onderzoek nodig om nader vast te stellen wat deze reactie veroorzaakt: "We weten niet hoeveel het is, en welke stoffen het zijn." Hij benadrukt dat er, naast de kankerverwekkende PAK's, ook andere stoffen in het rubbergranulaat aanwezig zijn. "Organische stoffen, geen metalen. En die kunnen een toxisch effect hebben. Dat moet in kaart worden gebracht.

De onderzoekers van de VU geven ook aan dat het onderzoek nog niet afgerond is, dat er geen specifieke emissie waarden zijn gemeten, dat het (nog) niet geaccepteerd is in een peer-reviewed journal en dat er zeer hoge aantallen SBR-korrel zijn gebruikt en zeer intensief geschud, wat niet representatief is voor de praktijk. Het RIVM stelt na het verwerken van de geleverde informatie dat spelen op SBR-granulaat veilig is.

Voor andere stoffen, zoals Ftalaten en Fenolen, wordt er niet over 'verwaarloosbaar risico' maar over een gezondheidkundige grenswaarde. Deze gezondheidkundige grenswaarde wordt gebruikt voor stoffen met andere effecten dan kanker, zoals effecten op de lever, op hart- en bloedvaten of voortplanting. Wanneer de hoeveelheid stoffen onder die gezondheidkundige grenswaarde blijft, dan is het veilig. Uit het onderzoek van de RIVM blijkt dat dit bij rubbergranulaat het geval was voor Bisfenol-A, ftalaten en een groot aantal andere stoffen. Deze resultaten maken dat de conclusie van het RIVM-onderzoek is dat het verantwoord is te sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.

5.3 EPDM-korrel

PAK's in EPDM: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 1.45 mg/kg (norm is 1000mg/kg)
Onderzoek van Salonen et al., 2011

Onderzoek van de Finse Gezondheid en Welzijn organisatie laat zien dat er een kleine hoeveelheid verschillende PAK's aanwezig zijn in EPDM-korrels (1.45 mg/kg). Dit betekent dat de concentratie PAK's in EPDM-korrels aanzienlijk lager is dan de normwaarden van REACH. Een tweede onderzoek dat het aantal PAK's in een EPDM-korrel analyseert is uitgevoerd door Kruger et al. (2012). Hieruit blijkt dat er in EPDM verschillende PAK's aanwezig zijn. Aangezien er in dit onderzoek een 15-tal verschillende PAK's is geanalyseerd is het onmogelijk om aan te geven hoe deze hoeveelheden PAK's in relatie staan tot de VROM en REACH normen.

Op dit moment is er geen berekening beschikbaar die duidelijkheid verschaft over de extra kankerrisico door de hoeveelheid PAK's aanwezig in EPDM. Echter, de concentratie waarden PAK zijn lager dan die gevonden in SBR-korrels en dus kan er vanuit worden gegaan dat de EPDM-korrel ook een verwaarloos risico met zich mee brengt.

5.4 TPE-korrel

PAK's in TPE: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 0.12 mg/kg (norm is 1000mg/kg)
Onderzoek van Salonen et al., 2011

PAK's in TPE: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 0.04 mg/kg (norm is 1000mg/kg)
PAK's in TPE: Som 8 PAK's (REACH-norm) = 3.67 mg/kg (norm is 1000mg/kg)
Beide uit onderzoek van Menchini et al., 2011

Uit onderzoek van Menchini et al. (2011) blijkt dat er in TPE-korrels verschillende PAK's aanwezig zijn. In het onderzoek zijn twee verschillende badges TPE-korrel geanalyseerd. Er zit een aanzienlijk verschil in de twee waarden en resultaten lieten zien dat één van de TPE-korrels hogere PAK waarden (PAK = 3.67 mg/kg) had vergeleken met een aantal van de SBR-korrels die werden onderzocht. Hierbij moet echt worden vermeld dat er 8 verschillende SBR-korrel samples zijn getest waarvan de concentratie PAK's tussen de 1.59 mg/kg en 45.1 mg/kg lag. Dit betekent dat alle waarden voldoen aan de REACH-norm.

Een reden voor het grote verschil in PAK waarden tussen de twee TPE-korrels wordt gezocht in de herkomst en zuiverheid van de korrel. Van de TPE-korrel met een PAK waarde van 3.67 mg/kg waren de specificaties van het product niet bekend.

Op dit moment is er geen berekening beschikbaar die duidelijkheid verschaft over de extra kankerrisico door de hoeveelheid PAK's aanwezig in TPE. Echter, de concentratie waarden PAK zijn lager dan die gevonden in SBR-korrels en dus kan er vanuit worden gegaan dat de TPE-korrel ook een verwaarloos risico met zich mee brengt.

5.5 Kurk-korrel

PAK's in Kurk = 1.25 mg/kg (berekend via de VROM-norm (norm is 75 mg/kg))
Informatie van producent Fiberplast (produceert en verkoopt kurk-infill)

Uit een productspecificatie van Fiberplast BV. blijkt dat er in kurk-korrels verschillende PAK's aanwezig zijn. De concentratie PAK aanwezig in kurk is 1.25 mg/kg wat betekent dat de concentratie PAK's in kurk-korrels aanzienlijk lager is dan de normwaarden van REACH.

Op dit moment is er geen berekening beschikbaar die duidelijkheid verschaft over de extra kankerrisico door de hoeveelheid PAK's aanwezig in kurk. Echter, de concentratie waarden PAK zijn lager dan die gevonden in SBR-korrels en dus kan er vanuit worden gegaan dat de kurk-korrel ook een verwaarloos risico met zich mee brengt.

6. Milieu

6.1 Verschillende normwaarden

Bouwstoffenbesluit voor de emissie van zink = 2100 mg/m² per 100 jaar.

Bouwstoffenbesluit voor de emissie van zink = 4.5 mg/kg droge stof.

6.2 SBR-korrel

Over de jaren heen, zijn er verschillende onderzoeken gedaan door het RIVM naar de invloed en mogelijke schade van de SBR-korrel op het milieu. Om deze analyse te doen is er gekeken naar verschillende stoffen die aanwezig zijn in SBR-korrels en in welke mate deze stoffen uit SBR-korrels in het milieu kunnen eindigen.

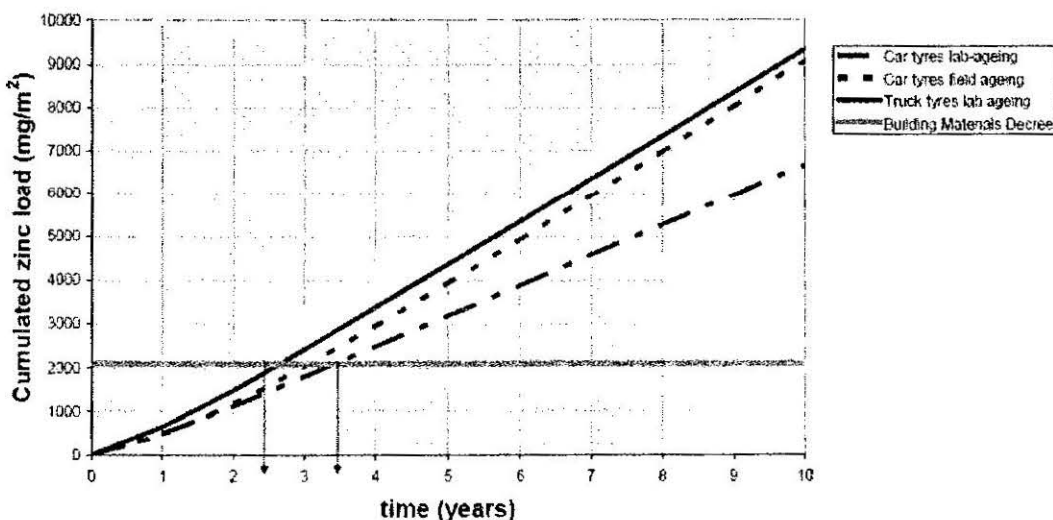
In 2007 heeft het RIVM een berekening gemaakt van de zink-emissie uit de SBR-korrel. In tabel 2 staat een overzicht waaruit blijkt dat er zink-emissie optreedt uit de SBR-korrel en dat de emissie toeneemt naarmate de SBR-korrels ouder zijn.

Tabel 2. Effect van leeftijd van SBR-korrel op zinkuitloging (RIVM onderzoek 2007).

Leeftijd van samples	Emissie van zink (mg/kg)			
	Auto banden		Vrachtwagen banden	
	Lab test ageing	Field ageing	Lab test ageing	Field ageing
0	4.6		12	
1	33	32 (n=5)	43	37 (n=3)
3	45	57 (n=3)	62	26 (n=3)

Het RIVM heeft gebruikt gemaakt van deze zink-emissie waarden om op twee verschillende manieren de zink-emissie te analyseren over een periode van 10 jaar (in 2007 de gemiddelde levensduur van een SBR-veld). In de eerste analyse zijn ze er vanuit gegaan dat de zink-emissie constant blijft en in de tweede analyse zijn ze uitgegaan van een toenemende zink-emissie. Gebaseerd op alle beschikbare informatie wordt er vanuit gegaan dat de tweede analyse de meest betrouwbare inschatting geeft. Deze berekening is visueel gepresenteerd in figuur 1. Hieruit blijkt dat de zink-emissie tussen de 6.000-10.000 mg/m² per 10 jaar ligt.

Het bouwstoffenbesluit geeft aan dat 2100 mg/m²/100 jaar acceptabel is. De zink-emissie uit SBR-korrel overschrijdt deze limiet dus.

Figuur 1. Zink-emissie uit SBR-korrels over een periode van 10 jaar.

In een onderzoeksrapport van het RIVM in 2016 is er wederom gekeken naar de uitloging van verschillende stoffen uit de SBR-korrel. In dit rapport wordt de emissie van 4 verschillende stoffen beschreven: zink, koper, kobalt en barium. Tabel 3 verschaft een overzicht van de emissie van de

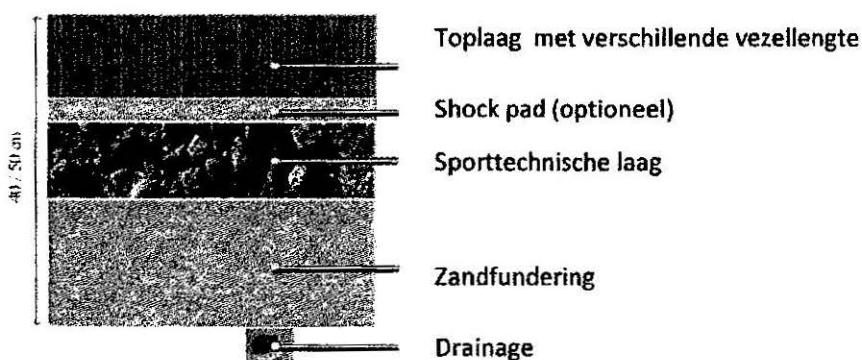

verschillende stoffen en de daarbij behorende norm vanuit het bouwstoffen besluit. Uit deze tabel blijkt dat de emissie van zink de normwaarde overschrijft.

Tabel 3. Emissie van verschillende stoffen uit SBR-korrels per kilo droge stof (RIVM onderzoek 2016).

Stof	Percentage monsters boven detectielimiet	Concentratie in mg/kg droge stof (veldgemiddelden)		Norm bouwstoffen
		Mediaan	Maximum	
Zink	100	21	129	4.5
Koper	78	0.09	0.9	0.9
Kobalt	66	0.06	0.4	0.54
Barium	16	<0.05	0.2	22

Uit de onderzoeken van het RIVM op verschillende momenten blijkt dat de emissie van zink uit SBR-korrels de norm waarden overschrijdt. Om ervoor te zorgen dat de emissie van zink zo min mogelijk gevolgen heeft op het milieu en daarbij op de gezondheid van flora en fauna in de omgeving van kunstgrasvelden met SBR-korrels, zijn de kunstgrasvelden voorzien van een speciale onderbouw. De onderdelen van de onderbouw zijn gespecificeerd in figuur 2.

Figuur 2. Verschillende onderdelen van een kunstgras onderbouw voor voetbal.

De sporttechnische laag is in veel gevallen opgebouwd uit een mix van lava en zand. Voor de aanleg van de onderbouw zijn strenge regels opgesteld en alle verschillende componenten van de onderbouw moeten voldoen aan eisen van NOC*NSF. Eén van deze verplichtingen is dat de absorptie coëfficiënt voor zink van de onderbouw minstens 50 (Kd) is om te voorkomen dat zink vrijkomt in het drainagewater en uiteindelijk in de vrije natuur.

Een onderzoek uitgevoerd door Intron (2008) vergelijkt het zinkgehalte in regenwater en drainagewater van 5 verschillende kunstgrasvelden bestrooid met SBR-korrels. Uit dit onderzoek blijkt dat er zeer kleine verschillen aanwezig zijn tussen het zinkgehalte in regenwater en drainagewater. Gemiddeld genomen was het zink gehalte 0.02 mg/liter water. Dit betekent dat de uitloging van zink uit SBR-korrel volledig wordt opgenomen door de sporttechnische laag van een kunstgrasveld waardoor er door deze zink-emissie geen vervuiling van de omgeving wordt veroorzaakt.

Deze resultaten geven aan dat er weinig tot geen zink vanuit de SBR-korrels in de omgeving komt. Dit suggereert ook dat de zink uit de SBR-korrels worden opgenomen in de onderbouw. Om de concentratie in de verschillende lagen van de onderbouw te meten, heeft Intron (2013) een onderzoek gedaan wat bestond uit het meten van de zinkconcentratie in 5 verschillende lagen in de onderbouw bij kunstgrasvelden van 6-10 jaar oud:

1. Sporttechnische laag (0-10 cm diep)
2. Zandlaag 1 (10-20 cm diep)
3. Zandlaag 2 (20-30 cm diep)
4. Zandlaag 4 (30-40 cm diep)
5. Zandlaag 5 (40-50 cm diep)

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de concentratie zink in de sporttechnische laag (0-10 cm diep) het hoogst is. Hier worden gemiddeld genomen zinkconcentraties van 120 mg/kg gevonden. In de verschillende zandlagen worden zinkconcentraties tussen de 6 en 51 mg/kg gevonden. Al deze concentratiewaarden liggen onder de norm van 59 mg/kg van de achtergrondwaarde voor grond uit de Regeling bodemkwaliteit.

Aangezien de concentratie van zink in de sporttechnische lava laag hoger is dan de norm van de bouwstoffenbesluit is onderzocht wat de zink-emissie is uit deze lava. Hieruit blijkt dat de zink-emissie ruim onder de norm van 4.5 mg/kg (zie tabel 4). Tevens lijkt het zo te zijn dat een sporttechnische laag bestaande uit alleen lava minder zink los laat dan een laag bestaande uit lava en rubber.

Tabel 4. Zink-emissie uit sporttechnische lagen van 4 verschillende kunstgrasvelden.

Veld	Type band	Sporttechnische laag	Emissie zink (mg/kg ds.)	Norm bouwstoffenbesluit
A	Personenwagen	Lava/rubber	1.2	4.5
B	Bedrijfswagen	Lava/rubber	1.6	4.5
C	Bedrijfswagen	Lava	0.73	4.5
D	Personenwagen	Lava	< 0.20	4.5

6.3 EPDM-korrel

In 2012 hebben Kruger et al een berekening gemaakt van de zink-emissie uit de EPDM-korrels. In tabel 5 staat een overzicht waaruit blijkt dat er zink-emissie optreedt uit de EPDM-korrel en dat de emissie onder de norm van het bouwstoffenbesluit blijft.

Tabel 5. Zink-emissie uit verschillende EPDM-korrels.

Korrel	Emissie zink (mg/kg ds.)	Norm bouwstoffenbesluit
EPDM	0.75	4.5
EPDM	1.05	4.5
EPDM	0.20	4.5

6.4 TPE-korrel

In 2012 hebben Kruger et al een berekening gemaakt van de zink-emissie uit de TPE-korrels. In tabel 6 staat een overzicht waaruit blijkt dat er zink-emissie optreedt uit de TPE-korrel en dat de emissie onder de norm van het bouwstoffenbesluit blijft.

Tabel 6. Zink-emissie uit verschillende TPE-korrels

Korrel	Emissie zink (mg/kg ds.)	Norm bouwstoffenbesluit
TPE	< 0.03	4.5
TPE	< 0.03	4.5
TPE	< 0.03	4.5

6.5 Kurk-korrel

Op dit moment is er nog geen informatie bij ons bekend over de zink-emissie uit kurk.

7. Kosten

De kosten van de investeringen voor de verschillende infill-materialen zijn berekend voor de aanleg van 3 velden en precedentwerking op de twee huidige kunstgrasvelden in Montfoort (aanleg in 2020). Tevens zijn de kapitaallasten berekend voor de verschillende infill-materialen (zie bijlage 3). De bedragen zijn gebaseerd op de offertes van drie verschillende aannemers, het gemiddelde bedrag van de drie aannemers is genomen voor de berekeningen.

7.1 SBR-korrel

Wanneer er gekozen wordt voor de aanleg van 3 nieuwe velden met een SBR-korrel als infill, kunnen de volgende geschatte aanlegkosten worden verwacht: = € 850.000,-

De gevolgen voor de begroting van de gemeente Montfoort voor de komende 4 jaar zijn gespecificeerd in bijlage 3.

7.2 EPDM-korrel

Wanneer er gekozen wordt voor de aanleg van 3 nieuwe velden met een EPDM-korrel als infill, kunnen de volgende geschatte aanlegkosten worden verwacht: = € 1.252.000,-

De gevolgen voor de begroting van de gemeente Montfoort voor de komende 4 jaar zijn gespecificeerd in bijlage 3.

7.3 TPE-korrel

Wanneer er gekozen wordt voor de aanleg van 3 nieuwe velden met een TPE-korrel als infill, kunnen de volgende geschatte aanlegkosten worden verwacht: = € 1.300.000,-

De gevolgen voor de begroting van de gemeente Montfoort voor de komende 4 jaar zijn gespecificeerd in bijlage 3.

7.4 Kurk-korrel

Wanneer er gekozen wordt voor de aanleg van 3 nieuwe velden met een Kurk-korrel als infill, kunnen de volgende geschatte aanlegkosten worden verwacht: = € 1.100.000,-

De gevolgen voor de begroting van de gemeente Montfoort voor de komende 4 jaar zijn gespecificeerd in bijlage 3.

7.5 Precedentwerking:

Van de reeds bestaande velden op sportpak Hofland zullen naar verwachting in 2020 de toplagen moeten worden vervangen. Het vervangen van twee toplagen brengt de volgende kosten met zich mee:

SBR-korrel	= € 308.000,-
EPDM-korrel	= € 603.000,-
TPE-korrel	= € 572.000,-
Kurk-korrel	= € 468.000,-

8. Opinie omliggende gemeenten

Gemeente	Aantal SBR-velden	Standpunt t.o.v. SBR-korrel	Wanneer velden worden vervangen
Amersfoort	21	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Zodra er een wijziging is van de standpunten van RIVM en GGD treden wij in overleg met de voetbalverenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Amsterdam	78	Volgen het advies van de KNVB, GGD en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Echter, geen nieuwe velden met SBR-korrels meer aangelegd en velden die zijn afgeschreven worden vernieuwd met een alternatieve korrel. Dit omdat er op dit moment teveel onduidelijkheid is. De gekozen infill lijkt kurk te zijn.
Bunnik	3	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Eigendom is van verenigingen.
Bunschoten	5	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
De Bilt	3	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Vervanging gaat in 2018 plaatsvinden. Eventueel vervanging uitstellen om gedegen onderzoek te doen naar goede alternatieven voor infill en daarbij gepaarde kosten.
Den-Haag	Geen SBR-velden	Hebben in 2007 besloten om geen SBR-korrel meer te gebruiken vanwege geur- en hitteoverlast. Laten velden aanleggen waarbij de infill een combinatie is tussen zand en kurk. In het ADO-stadion ligt wel SBR vanwege superieure sporttechnische eigenschappen.	Komende jaren is vervanging niet aan de orde.
Eemnes	3	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Houten	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Komende jaren is vervanging niet aan de orde.
IJsselstein	5	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Zodra er een wijziging is van de standpunten van RIVM en GGD treden wij in overleg met de voetbalverenigingen.	Komende jaren is vervanging niet aan de orde.
Lopik	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Eigendom is van verenigingen.

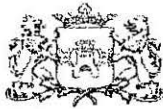

Oudewater	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Komende jaren is vervanging niet aan de orde.
Renswoude	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Rhenen	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Rotterdam	50	Volgen het advies van de KNVB, GGD en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Voor 2017 staan tien kunstgrasvelden in de planning om aangelegd te worden. Rotterdam vraagt de marktpartijen bij deze aanbestedingen om, in afwachting van de lopende onderzoeken, ook alternatieven aan te bieden voor rubbergranulaat.
Soest	3	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Utrecht	41, waarvan 11 SBR	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Hebben in 2006 wel besloten om andere infill te gebruiken: TPE. Die keuze hebben ze destijds uit kwaliteitsoverwegingen gemaakt.	De laatste SBR-velden worden in de komende 4 jaar vervangen met een TPE-korrel.
Utrechtse heuvelrug	4	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Allesmaal relatief nieuw en t.z.t. zal er naar de laatste stand van zaken worden gekeken.
Veenendaal	8	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Vianen	4	Na berichten van Zembla even gestopt met spelen op SBR0korrel velden, na advies van RIVM weer hervat. Volgen nu het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Woerden	9	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig.	Raad heeft op 20 april besloten om een proefveld met TPE-korrels aan te leggen in september 2017. In oktober 2017 zal er een discussie volgen met betrekking tot keuze van een infill voor de overige kunstgrasvelden in Woerden.
Woudenberg	2	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.
Zeist	4	Volgen het advies van de KNVB en de RIVM, spelen op SBR-korrel is veilig. Geen onrust vanuit verenigingen.	Bij vervanging van velden zal er worden gekeken naar de stand van zaken op dat moment m.b.t. veiligheid en kosten.

gemeente
Montfoort

Concluderend kan er gesteld worden dat van de omliggende gemeenten het merendeel ervoor kiest om het advies van de KNVB en het RIVM, spelen op SBR ingestrooide kunstgrasvelden is veilig, te volgen en zien geen noodzaak om op een alternatieve infill-korrel over te stappen. Gemeenten Den Haag en Utrecht zijn jaren geleden overgestapt op alternatieve infill-korrels met als beweegreden respectievelijk de hitte- en geuroverlast van de SBR-korrel en uit kwaliteitsoverwegingen.

9. Referenties

- European Chemicals Agency (2017). An evaluation of the possible health risks of recycled rubber granules used as infill in synthetic turf sports fields.
<https://echa.europa.eu/nl/-/recycled-rubber-infill-causes-a-very-low-level-of-concern>
- De Groot, G.M., Oomen, A.G., & Mennen, M.G. (2017). Evaluation of health risks of playing sports on synthetic turf pitches with rubber granulate: Scientific background document. DOI:
[10.21945/RIVM-2017-0017](https://doi.org/10.21945/RIVM-2017-0017)
- Intron (2008). Zink in drainagewater onder kunstgrasvelden met SBR – eindrapport.
http://www.recybem.nl/sites/recybem.nl/libraries/pdf.js/web/viewer.html?file=/sites/recybem.nl/files/field/file/intron-rapport_zink_in_drainagewater_onder_kunstgrasvelden_met_sbr_d.d._31_maart_2009.pdf
- Intron (2013). Zink uitloging uit SBR infill en zinkadsorptie- en concentratie in onderlagen van 6 tot 10 jaar oude kunstgrassystemen.
http://www.recybem.nl/sites/recybem.nl/libraries/pdf.js/web/viewer.html?file=/sites/recybem.nl/files/field/file/zinkuitloging_uit_sbr_infill_en_zinkadsorptie_en_concentratie_in_onderlagen_van_6_tot_10_jaar_oude_kunstgrassystemen_a865780-r20130046c_16_september_2013.pdf
- Kruger, O., Kalbe, U., Berger, W., Nordhauß, K., Christoph, G., & Walzel, H.P. (2012). Comparison of batch and column tests for the elution of artificial turf system components. *Environmental Science & Technology*, 46, 13085-13092.
- Menchini, E., Abate, V., Attias, L., De Luca, S., di Domenico, A., Fochi, I., Bocca, B. (2011). Artificial-turf playing fields: Content of metals, PAHs, PCBs PCDDs and PCDFs, inhalation exposure to PAHs and related preliminary risk assessment. *Science of the Total Environment*, 409, 4950-4957.
- Oldenkotte, G. (2016). Kunstgras in de schijnwerpers – Informatiegids kunstgras voor voetbal.
ISBN/EAN:978-90-79720-16-3.
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2007). Leaching of zinc from rubber infill on artificial turf (football pitches).
http://rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2007/maart/Leaching_of_zinc_from_rubber_infill_on_artificial_turf_football_pitches
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2016). Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.
http://rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2016/december/Beoordeling_gezondheidsrisico_s_door_sporten_op_kunstgrasvelden_met_rubbergranulaat
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (15-02-2017). Reactie RIVM op onderzoek VU naar effect rubbergranulaat op embryo's van zebravissen.
http://rivm.nl/Onderwerpen/R/Rubbergranulaat/Reactie_RIVM_op_onderzoek_VU_naar_effect_rubbergranulaat_op_embryo_s_van_zebravissen
- Salonen, R.O., Pennanen, A., Pulkkinen, A., Asikainen, A., Jalkanen, K., Taubel, M., Tuomi, T. (2015). Tekonurmikenttiin liittyvät sisäilmaongelmat jalkapallohallissa - TekoNurmi -projektin loppuraportti (Fins rapport).
<http://www.julkari.fi/handle/10024/1263>

ANTWOORD EUROPESE COMMISSIE

NL

E-001435/2017

E-001872/2017

E-001947/2017

Antwoord van mevrouw [REDACTED], namens de Commissie

(8.6.2017)

De Commissie analyseert momenteel het verslag "An evaluation of the possible health risks of recycled rubber granules used as infill in synthetic turf sports fields" dat het Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA) op 28 februari 2017 heeft gepubliceerd^[1].

In dit verslag komt ECHA tot de conclusie dat de blootstelling aan gerecycleerd rubbergranulaat in de vorm van instrooi materiaal op sportvelden hooguit tot zeer geringe zorg aanleiding geeft. Toch erkent ECHA in het verslag ook enkele onzekerheden, zoals de representativiteit van de onderzoeken waarop de beoordeling is gebaseerd en de hoeveelheid en identiteit van de in het gerecycleerd rubbergranulaat aanwezige stoffen. ECHA heeft deze onzekerheden aangepakt door middel van voorzichtige aannames in zijn berekeningen voor de risicobeoordeling alsook via specifieke aanbevelingen aan exploitanten en gebruikers.

De Commissie is niet op de hoogte van enig onderzoek door de Universiteit Hasselt op dit gebied en zou het onderzoek daarom graag ontvangen voor nadere analyse.

De Commissie neemt nota van de voorstellen in het ECHA-verslag tot wijziging van de REACH-verordening om ervoor te zorgen dat enkel rubbergranulaat met zeer lage concentraties van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en andere gevaarlijke stoffen op de markt mogen worden gebracht. Zij bespreekt momenteel samen met de bevoegde instanties van de lidstaten voor REACH en CLP^[2] hoe een beperkingsvoorstel in het kader van REACH het best kan worden aangepakt.

De Commissie is het ermee eens dat de verantwoordelijke producenten het PAK-gehalte van het op de markt gebrachte rubbergranulaat moeten controleren om de naleving van de reeds geldende beperkingen te waarborgen^[3].

^[1] <https://echa.europa.eu/nl/-/recycled-rubber-infill-causes-a-very-low-level-of-concern>

^[2] Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels.

^[3] De beperking voor kankerverwekkende stoffen in mengsels, die reeds in punt 28 van bijlage XVII bij REACH is vervat, geldt voor rubbergranulaat dat wordt geproduceerd of ingevoerd voor levering aan het grote publiek.

1000

1000

1000

1000

1000

Gewijzigde "Soesternorm" toe te passen sbr-infill (07-04-2017)

Deze norm is opgesteld op basis van de nieuwe CPRG-norm (Concentratie PAKs in RubberGranulaat-norm)

A. Leveringen infill rubbergranulaat van voertuigbanden

Het te leveren en toe te passen infill is rubbergranulaat gemaakt van voertuigbanden dat voldoet aan de volgende eisen:

- 1) Het rubbergranulaat is uitsluitend gemaakt van voertuigbanden. Dit wordt aangetoond door de leverancier van het rubbergranulaat, door middel van het overleggen van (i) een productiecertificaat van de producent van het rubbergranulaat, (ii) een geldig Certificaat bandenverwerkingsbedrijf (niet ouder dan één jaar), afgegeven door de Band&Milieu-organisatie en (iii) een 'verklaring grondstoffengebruik' waarin staat dat het infill uitsluitend bestaat uit rubber van gemalen voertuigbanden.
- 2) De chemische samenstelling van het rubbergranulaat voldoet aan de volgende eisen:
 - i. De som 8 PAK (lijst REACH ANNEX XVII, ENTRY 50) is maximaal 20 mg/kg rubber. (CPRG-norm)
 - ii. De som 18 PAK (lijst EPA) is maximaal 75 mg/kg rubber.
 - iii. Het gehalte zeer zorgwekkende stoffen en kandidaat stoffen (REACH, actuele candidate list SVHC van het Europees Agentschap Chemische Stoffen (ECHA)) is kleiner dan 0,1 gewichtsprocent.
- 3) Het voldoen aan de eisen 2i en 2ii wordt door de leverancier van het rubbergranulaat aangetoond door overlegging van een analyserapport herleidbaar naar de geleverde partij, waarbij:
 - a) Een representatief (maand)monster is geanalyseerd waarbij de leverancier van het infill conform het meeste actuele protocol 1002 van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) de monsternamen heeft uitgevoerd;
 - b) De samenstelling PAKs wordt bepaald met behulp van de methode AfPS GS 2014:01 PAK.
 - c) De analyse wordt uitgevoerd in een laboratorium dat is gecertificeerd volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025
- 4) Het voldoen aan de eis 2iii voor zeer zorgwekkende stoffen en kandidaat stoffen wordt jaarlijks gecontroleerd door een onafhankelijk certificeringsinstituut op basis van een analyserapport afkomstig van een laboratorium dat is gecertificeerd volgens NEN-EN-ISO/IEC 17025 na analyse op basis van een representatieve monsternamen.
- 5) Ten aanzien van de milieukundige kwaliteiten worden de adviezen uit het zorgplichtdocument gevolgd waarbij i.i.g. de volgende zaken in acht worden genomen
 - a) Bij aanleg dienen de adviezen ten aanzien van de systeemopbouw en inrichting uit het zorgplichtdocument in acht genomen.
 - b) De aannemer dient een 'verklaring systeemopbouw conform zorgplicht' af te geven waarin de systeemopbouw beschreven is
 - c) De aannemer dient een 'verklaring inrichting conform zorgplicht' af te geven waarin de inrichting beschreven is
- 6) Opdrachtnemer meldt het aangelegde veld aan bij www.SBRcheck.nu Binnen een maand na aanleg wordt door opdrachtnemer een analyse certificaat van het onderzoek van SBRcheck.nu aan opdrachtgever overhandigd waaruit blijkt dat de PAK gehalten voldoen aan de eisen gesteld in 2i en 2ii. Deze waarden zijn bepaald conform de eisen in 3b en 3c.
- 7) Opdrachtnemer garandeert bij overschrijding van de eisen gesteld in 2i en 2ii dat het infill in het veld binnen een maand na ontvangst van het analyse certificaat alsnog voldoet aan de gestelde eisen in 2i en 2ii.

B. Toepassen van rubbergranulaat

Aan het toepassen van rubbergranulaat van voertuigbanden worden de volgende uitvoeringsvoorschriften verbonden:

- a. Het kunstgrasveld is voorzien van een uitloop- en opvang voorziening bij elke uitgang van het veld, die op adequate wijze aanhangend rubbergranulaat van schoeisel opvangt. De opvang voorziening moet eenvoudig geleegd kunnen worden tijdens regulier onderhoud.
- b. De aannemer dient voor aanvang van het instrooien van het rubber infill een werkplan in bij de directie dat erop is gericht verspreiding van infill buiten het veld (op en in de omliggende bodem en bermen) ten gevolge van de aanleg van het veld te voorkomen. In het werkplan wordt door de aannemer beschreven hoe tijdens de opslag, het laden en het transporteren van infill in het werkterein verspreiding van infill buiten het veld wordt voorkomen. Eventueel kunnen tijdelijke bodembeschermende maatregelen worden aangebracht. Direct na afloop van de instrooiwerkzaamheden moet al het buiten het veld gemorst infill door de aannemer volledig worden opgeruimd.

1138-1818 (1)

gemeente
Montfoort

Aan de leden van de gemeenteraad van Montfoort

Uw kenmerk:
Zaaknummer: 279387
Onderwerp: Uitzending Zembla

Montfoort: 12 oktober 2017

Geachte raadsleden,

Op 11 oktober jl. is in een uitzending van Zembla ingegaan op het gebruik van rubber bij kunstgrasvelden. Het ging hierbij vooral over effecten op het milieu.

Zoals u bekend zullen wij scherpere eisen stellen bij de aanleg van de nieuwe kunstgrasvelden overeenkomstig uw raadsbesluit van 28 september jl. Naar aanleiding van de uitzending zullen wij onderzoeken of er aanvullende maatregelen nodig zijn. Zodra ik daarover meer weet, zal ik u daarvan op de hoogte stellen.

Hoogachtend,

F. Langerak-Oostrom
Wethouder

1140-1818

gemeente
Montfoort

Besluit Raad Nr.
Datum 14 DEC 2015

RAADSVOORSTEL
ter besluitvorming in de raad

31 augustus 2015 en
30 november 2015

Datum Forum vergadering	: 31 augustus 2015	Zaaknummer	: 167864
Datum Raadsvergadering	: 14 september 2015 14 december 2015		
Portefeuillehouder	: dhr. Th. van Eijk		
Verantwoordelijk MT-lid	: xxxxxxxxxx		
Evaluatiedatum:	: 01-03-2018		

Onderwerp: Locatiekeuze nieuwbouw scholencomplex Montfoort

Voorstel (Voorgesteld wordt om)

1. een keuze te maken tussen variant 3 (locatie Hoflandschool) en variant 6 (locatie Hoflandhal)
2. op basis van bovenstaande keuze
 - a. Voor variant 3 een krediet beschikbaar te stellen voor:
 - i. Plankosten nieuwbouw scholencomplex Parklaan € 120.000,-
 - ii. Sloopkosten voormalige Hoflandschool € 84.000,-
 - iii. Akkoord gaan met bovenstaande kredieten (kosten) over te hevelen naar de bestemmingsreserve grondbedrijfsfunctie
of
 - b. Voor variant 6 een (investerings-)krediet beschikbaar stellen voor:
 - i. Plankosten nieuwbouw scholencomplex Hoflandhal € 120.000,-
 - ii. Akkoord gaan met bovenstaande krediet (kosten) over te hevelen naar de bestemmingsreserve grondbedrijfsfunctie
 - iii. de aanleg van drie kunstgrasvelden € 925.000,-
 - iv. Instemmen met de bijgevoegde begrotingswijziging (bijlage 4) ten laste van het programma Onderwijs, Sport en Cultuur
3. Bekrachtiging geheimhoudingsplicht conform gemeentewet artikel 25 lid 1 op grond van de wet openbaarheid bestuur, artikel 10 lid 2b, met betrekking tot bijlage 2 Overzicht kapitaallasten.

Samenvatting

Het scholencomplex aan de Van Damstraat is na 40 jaar gebruik in 2017 aan vernieuwing toe. In bijgaand voorstel wordt aan u gevraagd op basis van een verdere uitwerking van de in 2013 aangewezen varianten een locatiekeuze te maken. Op verzoek van het college is een 6^e variant (locatie Hoflandhal) toegevoegd.

Vanaf het collegebesluit in november 2014 tot het aanbieden van het herziene collegebesluit in juli 2015 zijn er in opdracht van het college intensief gesprekken gevoerd over de 6^e variant. Deze 6^e variant heeft zowel bestuurlijk als bij de schoolbesturen en de besturen van de sportverenigingen groot draagvlak. De 6^e variant die voorzien wordt op de Hoflandhallocatie is in vergelijking met variant 3 (de Hoflandschoollocatie) een duurdere variant. Dit komt door de inpassing van deze variant op de Wetra-velden (trainingsvelden) van het sportpark. De 3^e variant kent een beperkt draagvlak bij de schoolbesturen omdat deze als krap wordt ervaren. Deze 3^e variant was in november 2014 de voorkeursvariant van het college op basis van inpasbaarheid en het kosten/batenplaatje (zie bijlage 2). Voor de 6^e variant die door een aantal betrokken inwoners is aangedragen, en op het verzoek van het college diepgaand is onderzocht, bestaat breed draagvlak. Zowel het college als de schoolbesturen en sportverenigingen omarmen deze locatie (nabij de Hoflandhal) en merken deze aan als de voorkeurslocatie. Deze locatie geeft voor hen op een goede wijze de mogelijkheid om gebruik te maken van elkaars faciliteiten waardoor er efficiënt kan worden omgegaan met schaarse middelen. Tevens geeft deze locatie invulling aan één van de doelen in het collegeprogramma, namelijk: *doel 8 "We ontwikkelen initiatieven voor een betere benutting van het stadspark en maken werk van het campusidee in combinatie met de nieuwbouwplannen voor het scholencomplex en de sportaccommodaties."*

Bijlage(n)

1. Resumé van de varianten / 2. Niet openbaar / 3. Samenvatting van de inloopavonden (reactieformulieren liggen ter inzage) / 4 Begrotingswijziging RV

Inleiding

Aan de G. Van Damstraat bevindt zich een scholencomplex bestaande uit drie basisscholen; De Hobbitstee, de Howiblo en de Graaf Jan van Montfoort. Het scholencomplex dateert voor het grootste deel uit 1977 en is toe aan vervanging. In 2013 is door de raad een bedrag beschikbaar gesteld voor het noodzakelijke groot onderhoud om het gebouw op een redelijke wijze te kunnen blijven gebruiken tot 2017. Het in redelijke staat houden van het gebouw is noodzakelijk voor het dagelijks gebruik door 713 kinderen tussen de 4 en 12 jaar en ca. 50 leerkrachten.

Aanleiding

De raad heeft op 16 december 2013 ingestemd met de start van de definitiefase van het project en het uitwerken van de vijf varianten voor het herontwikkelen van het scholencomplex Van Damstraat / Hoflandschool. Er zijn naast de huidige locatie, ook vier andere locaties onderzocht. Waarbij de 6^e variant (Hoflandhallocatie) in december door het college aan de te onderzoeken locaties is toegevoegd. De raad is hiervan door middel van een memo dd. 17 december 2014 op de hoogte gebracht.

Aanvullend is er door de raad gesteld dat wanneer er sprake is van een achterblijvende en vrijkomende locatie, deze kan worden ingevuld met een woningbouwontwikkeling.

Herontwikkeling scholencomplex

Het uitgangspunt voor de herontwikkeling van het scholencomplex is dat alle drie de scholen worden vernieuwd. Voor de nieuwbouw wordt een kwalitatief hoogwaardig flexibel bouwsysteem beoogd (modulaire bouw), vergelijkbaar met het Kompas en de KBs de Heeswijk. De normbedragen die voor deze reeds gerealiseerde schoolgebouwen zijn gehanteerd voor de budgetbepaling, zijn ook als uitgangspunt voor het nieuwe scholencomplex gehanteerd.

De rijksoverheid stimuleert *duurzaam bouwen* vooral op het aspect energie. Sinds 1995 worden in het Bouwbesluit eisen gesteld ten aanzien van de energiezuinigheid van een gebouw. De energie efficiëntie wordt uitgedrukt in de Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC). Deze norm is per gebruiksfunctie vastgesteld. Voor gebouwen met onderwijsfuncties bedraagt de eis dat de EPC-waarde op 0,7 of lager ligt. Voor de gemeente en het schoolbestuur zijn er goede kansen om met een beperktheid aan middelen een duurzame school te realiseren. Voor de gemeente is het hierbij belangrijk dat zij hierdoor invulling geven aan het vigerende wetgeving en het eigen beleid en vorm en inhoud geven aan hun voorbeeldfunctie. Hiervoor is wel nodig dat er bepaalde proceskeuzes worden gemaakt. Om duurzaamheid een serieuze plek te geven tijdens de ontwerp- en uitvoeringsfase is er in de plankosten een duurzaamheidsadviseur opgenomen.

Waarom nieuwbouw?

Het huidige scholencomplex aan de Van Damstraat is inmiddels 40 jaar oud. Het gebouw voldoet niet meer aan de huidige eisen voor onderwijsgebouwen, zowel onderwijskundig als (exploitatie-duurzaamheids-) technisch. Daarnaast is een aantal jaar geleden in een groot deel van de vloer betonrot geconstateerd. Destijds zijn voor een aantal jaar tijdelijke ondersteuningsconstructies aangebracht. Deze zijn bijna aan het einde van de levensduur. Verder bestaat het scholencomplex uit permanente en een aantal tijdelijke lokalen. Er is sprake van een lappendeken van gebouwdelen en constructies.

Hoe groot?

De in 2014 gehouden *leerlingenprognose* geeft een beeld hoe het leerlingenbestand er in 2023 uitziet. Op basis van deze prognose wordt de omvang van de school bepaald (zie onderstaand tabel).

school	aantal leerlingen	aantal m2-buikoppervlak
Howiblo	289	1654
Hobbitste	222	1317
Graaf Jan van Montfoort	120	804

Het medegebruik van ruimten wordt door de gemeente Montfoort gestimuleerd. De mogelijkheden tot medegebruik binnen de vastgestelde normering¹ onderwijshuisvesting van bijvoorbeeld buitenschoolse opvang, een bibliotheekfunctie of het jeugdteam zijn bespreekbaar met de gebruikers. Het opnemen van extra vierkante meters voor andere functies werkt kostenverhogend en is daarmee niet wenselijk. Het uitgangspunt is dat het scholencomplex binnen de Rijksnormen voor onderwijs wordt gerealiseerd.

Er wordt met dit programma gebouwd voor de toekomst. Dit is belangrijk om geen onnodige leegstand te creëren door slechts naar het moment van nu te kijken. Het leerlingenaantal in de gemeente Montfoort neemt af. Deze trend wordt meegenomen in de nieuw te bouwen huisvesting. De verwachting is dat er een scholencomplex voor ongeveer 630 leerlingen moet worden gebouwd. Het kan zijn dat er voor de eerste jaren een kleine uitbreiding nodig is. De capaciteit van 630 leerlingen wordt voor de totale levensduur als voldoende gezien.

Een van de eisen die de gemeente stelt aan het complex is flexibiliteit zodat in de toekomst ruimtes bij leegstand ingezet kunnen worden voor bijvoorbeeld maatschappelijke functies. Bij het ontwerp van het gebouw dient rekening gehouden te worden met het af kunnen sluiten van een zone met bijvoorbeeld een toiletgroep en zelfstandige installaties. Een andere mogelijkheid van flexibiliteit is het plaatsen van units voor een bepaalde looptijd waarin er een hogere ruimtevraag bestaat. Bij een afname van het aantal leerlingen op termijn, kunnen deze units verwijderd worden.

De exploitatie

De middelen voor onderhoud van schoolgebouwen zijn per 1 januari 2015 officieel overgegaan naar de schoolbesturen. Daarnaast zijn de scholen verantwoordelijk voor de exploitatielasten van het scholencomplex. De scholen moeten dus in de ontwerpfaserekening houden met de Total Cost of Ownership (TCO) waarbij niet alleen dekking wordt gezocht voor de aanvangsinvestering maar ook de toekomstige lasten voor gebruik, beheer en onderhoud. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de vigerende duurzaamheidseisen die door de wetgever aan schoolgebouwen (openbare gebouwen) zijn gesteld.

De taakstelling is dat de exploitatielasten gedekt kunnen worden met de normbedragen die beschikbaar gesteld worden door het Rijk.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat is een toekomstbestendig en flexibel schoolgebouw, waarbij de locatiekeuze voor het scholencomplex een mogelijkheid biedt tot woningbouw op eventueel vrijkomende locatie(s). De woningbouw biedt een mogelijke aanvulling op de vermogenspositie van de gemeente (algemene reserve) en een mogelijke verjongingsimpuls aan het woningbestand in dit deel van Montfoort. De raad dient over de herontwikkeling te zijner tijd nog een besluit te nemen.

Argumenten

Wanneer alle varianten (zie bijlage 1) langs de meetlat van draagvlak, financiën en ruimtelijke inpassing gelegd worden springen daar twee varianten uit. Dit zijn variant 3 nieuwbouw op de locatie van de voormalige Hoflandschool en de extra variant 6 naast de Hoflandhal (sporthal).

Variant 3 wordt gezien als een passende oplossing die qua ruimtelijke inpassing door de schoolbesturen als krap wordt ervaren. Volgens de landelijke normeringen geprojecteerd op de massastudie heeft deze locatie voldoende omvang. Vanuit financieel technisch oogpunt is dit voor de

¹ Verordening huisvesting onderwijs gemeente Montfoort 2015 (bijlage III deel B.1.1. Vaststellen ruimtebehoefte).

gemeente (gemeenschap) de meest gunstige variant, aangezien er geen compensatie hoeft plaats te vinden voor het bouwen op de trainingsvelden² in het Hofland sportpark.

Variant 6, nieuwbouw naast de Hoflandhal, kent het breedste draagvlak. Zowel de schoolbesturen, de besturen van de sportverenigingen als het college dragen dit initiatief. Hierbij gaan sport, buitenschoolse opvang en scholen hand in hand en hierdoor wordt een optimaal gebruik van alle faciliteiten voorzien. Ook qua ruimtelijke inpassing wordt deze variant als positief beoordeeld, waarbij de bestaande Hoflandhal in zijn huidige vorm blijft gehandhaafd. Dit uitgangspunt is nodig, omdat voor een vernieuwing van de sporthal (door Grontmij geraamd op ongeveer € 2 miljoen) binnen de gemeentelijke begroting op dit moment géén ruimte is.

Deze 6e variant geeft volgens alle betrokkenen het beste antwoord op de thema's die nu spelen in de gemeente. Het zelfbeheer wordt verder ontwikkeld; de sportverenigingen dragen namelijk zelf het jaarlijks onderhoud van de velden. En de buitenschoolse opvang wordt geïntegreerd binnen de voor de scholen genommerde ruimten. Daarnaast genereert deze variant een tweede ontwikkellocatie (locatie voormalige Hoflandschool) en revitaliseert de keuze voor deze variant het sportpark. Kortom; een moderne campus waarin de spelers elkaar versterken en waarmee Montfoort de toekomst in kan.

Het verkregen brede draagvlak voor variant 6 is tot stand gekomen door intensieve gesprekken die gevoerd zijn met de sportverenigingen en schoolbesturen. De uitkomst van de gesprekken was een bijstelling in de ambities van alle partijen, waarbij de gemeente compenseert voor het bouwen op de wetra-velden (compensatie één kunstgrasveld), de sportverenigingen hun onderhoudssubsidie inleveren (€ 60.000,-) en de scholen binnen de genommerde ruimten de BSO opnemen.

Kanttekeningen

De keuze is een lastige. Wat is nu beter? Een gedragen voorstel met een te kort aan dekking (en meerdere risico's) of een (door de toekomstige gebruikers ervaren) krap voorstel met beperkt draagvlak. De raad wordt gevraagd een keuze te maken tussen deze varianten, waarbij moet worden vastgesteld hoe de structurele extra kosten van variant 6 gedekt kunnen worden.

De risico's voor de 6^e variant op een rij:

- Tegenvallend aanbestedingsvoordeel op de kunstgras velden (zie ook financiële paragraaf)
 - Beïnvloedbaar door niet te gunnen en/of besluit herzien
- Voorafrek BTW sport vervalt door aangepaste regelgeving
 - Niet beïnvloedbaar; verlies delen conform verdeelsleutel (zie financiële paragraaf)
- Taakstellend bouwkosten krediet; de bouwheer moet binnen de begroting het risico van het bouwen naast de sporthal opvangen en binnen de genommerde ruimte faciliteiten realiseren voor het medegebruik door de BSO.

Financiën

Incidentele lasten

De incidentele lasten zijn de sloopkosten van de voormalige Hoflandschool (bij variant 3). Deze kosten worden, alleen van toepassing indien er gekozen wordt voor variant 3, door het beschikbaar stellen van een krediet gedekt en komen ten laste van de algemene reserve.

Sloopkosten Hoflandschool	Variant 3
Begeleiding, aanbesteding en sloopkosten	84.000,-

Plankosten

Op het moment dat we de projectfase ingaan wordt er om een projectbudget (bouwkrediet) gevraagd (planning december 2015). De in- en externe projecturen vloeien dan terug naar de algemene reserve en maken dan onderdeel uit van de structurele lasten van de nieuwbouw.

De extra interne en externe projecturen die benodigd waren om variant 6 (Hoflandhallocatie) uit te werken zijn opgenomen in het plankostenbudget. In het hierna volgende tabel staat een overzicht van de plankosten die gelden voor beide varianten.

² Wetra-velden in gebruik bij MSV '19 en VVM

Vervolg plankosten

Plankostenbudget in €	Variant 3 of 6
Interne uren definitiefase (ongedekt)	24.000,-
Interne uren voorbereidingsfase	58.000,-
Advies duurzaamheid	6.000,-
Planeconomie	6.000,-
Ontwerp en inpassing	5.000,-
Onderzoeken	21.000,-
Subtotaal	€ 120.000,-

Structurele (kapitaal)lasten (zie bijlage 2 Overzicht kapitaallasten)

Kapitaallasten³ nieuwbouw scholencomplex

Vanuit de expertise planeconomie zijn de kapitaallasten van de verschillende varianten en de mogelijk opbrengsten van de in scenario 3 t/m 6 vrijkomende ontwikkellocaties financieel in beeld gebracht op basis van een massastudie⁴. Bijlage 2 Overzicht kapitaallasten geeft per variant in vogelvlucht inzicht in de volgende uitgangspunten:

- uitgangspunten qua programma en ruimtegebruik van de 6 varianten;
- de investeringsraming voor de bouw van een nieuw scholencomplex;
- vertaling van de beoogde investeringsvolumes naar de gemeentelijke kapitaallasten;
- een quick-scan naar de netto opbrengstpotentie wanneer de huidige scholenlocatie op termijn vrijkomt en kan worden verkocht en herontwikkeld naar woningbouw;
- Een raming van eventuele aanvullende investeringen en kosten die verband houden met de ontwikkeling.

Voor de twee keuze varianten is hieronder aangegeven welke consequenties dit voor de gemeentelijke begroting heeft.

Variant 3

In de programmabegroting in programma IV Onderwijs Cultuur en Sport is een verzwaring van de kapitaallasten voorzien als gevolg van de nieuwbouw van het scholencomplex.

Deze variant past binnen de in de begroting gereserveerde financiële ruimte.

Variant 6

In de programmabegroting in programma IV Onderwijs Cultuur en Sport is een verzwaring van de kapitaallasten voorzien als gevolg van de nieuwbouw van het scholencomplex. Het aanhechten van de geplande systeembouw aan de sporthal en de beperkte extra voorzieningen⁵ voor het opnemen van de BSO binnen de genommerde ruimte voor de scholen, dienen binnen het genommerde budget (taakstellend) te worden gerealiseerd.

Daarnaast is er binnen de gereserveerde ruimte in de begroting ook geen ruimte voor de aanleg van een kunstgrasveld. Het voorstel is daarom dat de gemeente een investeringskrediet beschikbaar stelt voor de aanleg van drie kunstgrasvelden. Waarvan er één door de gemeente wordt gefinancierd (1/3 deel van € 925.000,-) en twee door de SBSH/sportverenigingen (2/3 deel van € 925.000,-).

De kapitaallasten voor de kunstgrasvelden bedragen ca. € 90.000. Er kan voor € 60.000 dekking gevonden worden omdat is overeengekomen dat de Stichting SBSH in dit scenario géén onderhoudssubsidie voor het onderhoud van het sportpark meer ontvangt. De stichting blijft conform gemaakte afspraken wel het jaarlijks onderhoud uitvoeren. Resteert een tekort van € 30.000. voor de gemeente.

Binnen de begroting is géén dekking voor deze kosten.

³ Bestemmingsplan, planschade, verkeer en civiel

⁴ Gebaseerd op een normatieve financiële verkenning van de varianten

⁵ Geen verkavelingsstudie

⁶ Extra benodigd een keuken en een opbergruimte

Wij stellen voor deze kosten (een kunstgrasveld € 30.000,-) op basis van het begrotingsresultaat te brengen. Dit is zodoende een financiële opgave voor de begroting van 2016 te verdr.

Tevens dient hier voor de goede orde genoemd te worden dat er voor de aanleg van de drie kunstgrasvelden al rekening is gehouden met aanbestedingsvoordeel.

BTW sport (alleen van toepassing voor variant 6)

Om gebruik te kunnen maken van de vooraftrek van BTW dient de stichting SBSH de aanbesteding van de kunstgrasvelden te doen, waarbij de gemeente hen een investeringskrediet ter beschikking stelt. Hiervoor is het zaak dat de Stichting SBSH een aantal zaken formeel regelt conform het ingewonnen fiscaal advies. Belangrijk om te vermelden is dat de BTW aftrek voor sport op dit moment ter discussie staat en dit een risico vormt voor de hoogte van de structurele lasten ten aanzien van de sportvelden. De fiscaal adviseur geeft aan dat, in het geval van afschaffen van de vooraftrek voor sport, er zoals gebruikelijk waarschijnlijk een overgangsregeling volgt. Hierover is nog géén duidelijkheid te geven en dit onderwerp vormt zodoende een risico. Indien het risico zich voor doet tijdens de uitvoeringsfase dan wordt het nadeel, net zoals eerder genoemd bij het aanbestedingsnadeel, als volgt verdeeld: een lastenverzwaring voor de gemeente 1/3 van het nadeel en voor de sportverenigingen 2/3 van het nadeel, op basis van het aantal gefinancierde velden.

Boekwaarde huidige opstal scholencomplex

Het komende jaar kan er nog worden afgeschreven maar bij het beoogde moment van sloop resteert er nog een forse restwaarde (€ 1 miljoen) die eenmalig afgeschreven dient te worden. Dat de boekwaarde zo hoog is, ondanks de huidige staat van het gebouw, komt voort uit keuzes in het verleden omtrent afschrijvingstermijnen en het activeren van tussentijdse investeringen. In het proces Keuzes Maken is op 3 november 2014 een besluit genomen om € 1 miljoen te reserveren om de boekwaarde van de Van Damstraat af te boeken wanneer deze gesloopt wordt. Dit betekent dat de boekwaarde op het huidige scholencomplex niet langer een financieel obstakel vormt en daarmee ook geen onderdeel uitmaakt van de financiële opstelling (zie bijlage 2). Ook voor de Hoflandschool (variant 3) geldt dat de resterende boekwaarde op de grond- en opstallen is gedekt en dat geen aanvullende afboekingen noodzakelijk zijn.

Tijdpad / relatie met projectmatig werken

Met dit raadsvoorstel wordt de definitiefase afgerond en kan de voorbereidingsfase van start gaan. Hieronder is schematisch weergegeven hoe de vervolgstappen eruit zien en wat deze opleveren.

Voorbereidingsfase

- Bestemmingsplan procedure (2015 Q3 - 2016 Q3)
- Planuitwerkingen verkeer, civiel, overleg onderzoeken (2015 Q4)
- Opstellen bouwheerovereenkomst (2015 11/9-11/10)
- Ontwerpfase (bestemmingsplan, planologische procedure) (2016 Q1)
- Planologische procedure (bestemmingsplan, planologische procedure) (2016 Q1)
- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)
- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)
- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)

Ontwerpfase

- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)
- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)
- Definitieve bestemmingsplan (bestemmingsplan) (2016 Q1)

Realisatiefase

- Aanbesteding (2016 Q3)
- Bouwvoorbereiding (2017 Q1)
- Bouwvoorbereiding/afwerking buitenruimte (2017 Q2)
- Ingebruikname scholencomplex (2017 Q3/2018 Q1)

Communicatie

Sportverenigingen

Voor de sportverenigingen is het communicatietraject richting de leden gestart nadat het college zich op 28 juli 2015 heeft uitgesproken voor variant 6 als voorkeursvariant. Dit gezien de financiële consequenties die dit voor de verenigingen heeft; ze raken namelijk de subsidie voor het (dagelijks) onderhoud kwijt.

Schoolbesturen & schoolbesturen

Zowel de schoolbesturen, de sportverenigingen als stichting SBSH zijn vooraf geïnformeerd over het voorliggende college/raadsvoorstel.

BSO & sporthal beheerder

De BSO en de beheerder van de Hoflandhal zijn vooraf op de hoogte gesteld van het voorliggende college/raadsvoorstel.

Inloopavonden varianten 1 t/m 5 (zie bijlage 3)

Er zijn voor de bewoners inloopavonden georganiseerd. De belangstelling voor de inloopavonden was groot en er vond een levendige discussie plaats over de plussen en minnen van de diverse varianten. Omwonenden konden hun reactie kenbaar maken op de varianten en hiervan hebben ruim 45 omwonenden gebruik gemaakt. In bijlage 3 Samenvatting inloopavonden is een samenvatting van de reactieformulieren opgenomen.

Extra inloopavond variant 6

Er volgt nog een inloopavond voor omwonenden voor de extra variant 6. Deze wordt na de zomervakantie (26 augustus 2015) gehouden en de resultaten hiervan worden middels een beknopte samenvatting voor de raadsbehandeling aan het raadsvoorstel toegevoegd.

Inloopavond bestemmingsplanprocedure

Ook voor de bestemmingsplanprocedure wordt er een inloopavond georganiseerd.

Communicatie richting Raad

De portefeuillehouder draagt zorg voor het aangesloten houden van de raad. Zowel in de aanloop naar de raadsvergadering als daarna.

Monitoring en evaluatie

Gedurende het vervolgtraject is de raad op de volgende wijze betrokken bij het proces: de raadsleden besluiten over het bestemmingsplan en het beschikbaar stellen van het bouwkrediet.

Relatie met andere projecten

De varianten 3 en 6 geven de mogelijkheid tot een woningbouwontwikkeling op één van de laatste inbreidingslocaties in Montfoort. De keuze voor variant 6 geeft tevens de mogelijkheid tot een herontwikkeling van de locatie voormalige Hoflandschool.

De woningbouw ontwikkelingen geven een mogelijke verjongingsimpuls van het woningbestand in dit deel van Montfoort. Uiteraard neemt de raad hier te zijner tijd nog een besluit over.

Burgemeester en wethouders,

De heer F.J. Henseler
gemeentesecretaris

De heer Th. van Eijk
burgemeester

In de openbare vergadering van 14 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten: *

1. Een keuze te maken voor variant 6;
2. Voor variant 6 een (investerings-)krediet beschikbaar stellen voor:
 - i. Plankosten nieuwbouw scholencomplex Hoflandhal € 120.000,-
 - ii. Akkoord gaan met bovenstaande krediet (kosten) over te hevelen naar de bestemmingsreserve grondbedrijffunctie
 - iii. de aanleg van drie kunstgrasvelden € 925.000,-
 - iv. Instemmen met de bijgevoegde begrotingswijziging (bijlage 4) ten laste van het programma Onderwijs, Sport en Cultuur
 - v. De Publiek-Private Samenwerking (PPS) en dan met name de meest zware DBFMO-variant (Design, Build, Finance, Maintain en Operate) bij het onderzoek te betrekken. *) *Amendement Inwonersbelangen*
3. De geheimhoudingsplicht te bekrachtigen conform gemeentewet artikel 25 lid 1 op grond van de wet openbaarheid bestuur, artikel 10 lid 2b, met betrekking tot bijlage 2 Overzicht kapitaallasten.

De griffier,

mevrouw Drs. E.C.M. van der Klauw

De voorzitter,

de heer Th. van Eijk

* unaniem

Bijlage 1: Resumé varianten

In deze bijlage wordt een beschrijving gegeven van de verschillende varianten. Met daarbij per variant:

Massastudie, per variant is een massastudie opgenomen. Dit is een grove weergave van de mogelijke inpassing van het scholencomplex op de locatie. En is puur een studie op basis van vierkanten meters.

Beschrijving huidige situatie en perspectief, in het kort wordt een beschrijving gegeven van de huidige situatie van de betreffende locatie en wat het perspectief is van de variant.

Plussen en minnen, op de aspecten ruimtelijk, verkeer en financieel zijn pluspunten en minpunten benoemt. Om op deze manier een goede vergelijking te maken tussen de varianten.

Reactie scholen, de schoolbesturen zijn intensief in het afgelopen proces betrokken en zijn in de gelegenheid gesteld om een reactie te geven op de verschillende varianten. Deze zijn in het kort bij elke variant weergegeven.

Reactie vanuit het bestuur van MSV'19 (alleen variant 4), bij de variant waarbij het scholencomplex gepland staat op een voetbalveld is de reactie van het bestuur van MSV'19 opgenomen.

Reactie vanuit het bestuur van MSV'19, VVM en SBSH (alleen variant 6), bij de variant waarbij het scholencomplex gepland staat naast de Hoflandhal/op één veld van sportpark Hofland is ook de gezamenlijke reactie van voetbalverenigingen v.v. Montfoort, MSV'19 en Stichting Beheer Sportpark Hofland opgenomen.

Samenvatting reacties inloopavond, bij elke variant is een korte samenvatting gegeven van de reacties van de inloopavond. Met uitzondering van variant 6, ten behoeve van deze variant wordt nog een aparte inloopavond georganiseerd (de resultaten van deze inloopavond zijn voor de behandeling van het voorstel in het Forum Ruimte beschikbaar).

Beknopte conclusie, afsluitend is bij elke variant een korte conclusie opgenomen over de score van de variant gezien alle factoren.

Variant 1: Renovatie op Van Damstraat

Renovatie van de school op de huidige locatie

Huidige situatie: Vingervorming schoolgebouw uit 1977. Door de jaren heen zijn er verschillende lokalen bijgebouwd. De fysieke staat van het gebouw is matig en het heeft hoge onderhoudskosten (mede door betonrot in de fundering). De locatie is goed bereikbaar voor fietsers en wandelaars. Parkeren vindt plaats in de wijk en deels langs de Parklaan.

Perspectief: Deze variant gaat uit van behoud van het huidige complex in de huidige vorm waarbij een grootschalige renovatie plaatsvindt. Daarmee is het gebouw voor de komende 20 jaar weer goed te gebruiken. Aan de verkeerssituatie wordt in deze variant niets veranderd.

Variant 1

Ruimtelijk	+ Geen bestemmingsplanprocedures nodig	- Geen optimaal ruimtegebruik van de huidige locatie - Geen mogelijkheden tot inbreiilocatie woningbouw
Verkeer	+ Goed bereikbaar voor langzaam verkeer	- Geen oplossing voor de verkeerslogistiek rondom het huidige complex
Financieel	+ Geen afboeking van de boekwaarde van het huidige scholencomplex noodzakelijk + Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en de mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen + Geen grootschalige aanpassingen aan omgeving ten behoeve van de verkeersveiligheid	- Hoge jaarlijkse lasten door de afschrijving van de huidige boekwaarde van het scholencomplex en de afschrijving van de investering in de renovatie - Geen duurzame en langdurige (>20 jaar) huisvesting van de scholen - Kosten voor tijdelijke huisvesting

Reactie scholen: Het gebouw is bijna 40 jaar oud en zal na renovatie nog 20 jaar mee moeten. Het huidige gebouw kan gezien de vorm en ruimteverdeling niet meer bijdragen aan de visie op onderwijs in de 21^e eeuw en de uitvoering daarvan in het onderwijsproces op de scholen. Daarbij lijken de kosten voor renovatie i.v.m. betonrot en tijdelijke vervangende huisvesting ons erg hoog.

Samenvatting reacties inloopavond: Van alle reactieformulieren waren de minste reacties gericht op variant 1. Wat hierbij opviel is dat sommige omwonenden aangaven graag de school te willen behouden en hiermee de leefbaarheid in de wijk te

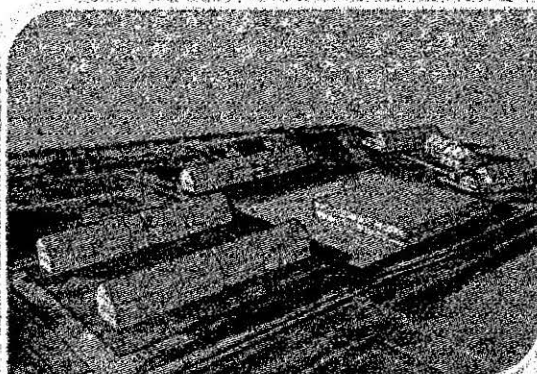
willen waarborgen. Genoemde tegenargumenten zijn dat renovatie geen investering in de toekomst is en het gebouw te weinig flexibiliteit heeft om functies toe te voegen.

Beknpte conclusie: Variant 1 scoort over het algemeen slecht. Er wordt geen duurzame oplossing gerealiseerd voor de lange termijn, er zijn beperkte mogelijkheden voor onderwijsvernieuwing, er is geen sprake van efficiënt gebruik van ruimte en vastgoed en de jaarlijkse lasten zijn het hoogst.

Variant 2: Inbreiding Van Damstraat

Sloop en nieuwbouw in twee lagen op huidige locatie, met ruimte voor woningbouw

Vogelvlucht

Plattegrond

Huidige situatie: Vingervorming schoolgebouw uit 1977. Door de jaren heen zijn er verschillende lokalen bijgebouwd. De fysieke staat van het gebouw is matig en het heeft hoge onderhoudskosten (mede door betonrot in de fundering). De locatie is goed bereikbaar voor fietsers en wandelaars. Parkeren vindt plaats in de wijk en deels langs de Parklaan.

Perspectief: Door de huidige school te slopen en een nieuw complex op basis van de wettelijke vierkantenmeters te realiseren in twee bouwlagen, valt ruimte vrij die kan worden ingevuld met de ontwikkeling van ca. 20 woningen op de locatie. Uit het oogpunt van verkeerveiligheid wordt voorgesteld om het halen en brengen te centraliseren bij de sporthal. Hier zijn immers voldoende parkeerplaatsen aanwezig.

Variant 2

Ruimtelijk	+ Ruimtelijke kwaliteitsimpuls vanuit een nieuwe schoollocatie + Mogelijkheden tot inbreiilocatie woningbouw	- Geen optimale benutting verdien capaciteit woningbouwlocatie
Verkeer	+ Door gebruik van parkeerplaatsen bij sporthal kan de parkeervraag goed ingevuld worden + Goed bereikbaar voor langzaam verkeer	
Financieel	+ Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en de mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen + Geen grootschalige aanpassingen aan omgeving ten behoeve van de verkeersveiligheid + Inkomsten door woningbouw	- Kosten voor tijdelijke huisvesting

Reactie scholen: De plek van het huidige complex is qua ligging en de verkeerssituatie niet optimaal. De optie biedt voldoende (buiten)ruimte om iets nieuws te creëren. Ook tijdelijke vervangende huisvesting lijkt hier goed te realiseren.

Samenvatting reacties inloopavond: Bij een derde van de reacties kwam de variant inbreiding op de Van Damstraat als een positief scenario naar voren. Slecht enkele reacties waren negatief over deze variant. Het feit dat de school op deze manier in de wijk behouden blijft wordt gezien als een erg positief punt. De locatie heeft een centrale ligging en zorgt voor levendigheid in de buurt. Aandachtspunten die hierbij worden meegegeven zijn het behoud van de afstand tussen bestaande woningen en de

school en aandacht voor een verkeersoplossing, bijvoorbeeld door parkeerplaatsen aan te leggen langs de Parklaan en een fietspad achterlangs Heulestein. Bij het volledig verdwijnen van de school van de locatie wordt gevreesd voor achteruitgang van de leefbaarheid en extra verkeer van de nieuwe woningen.

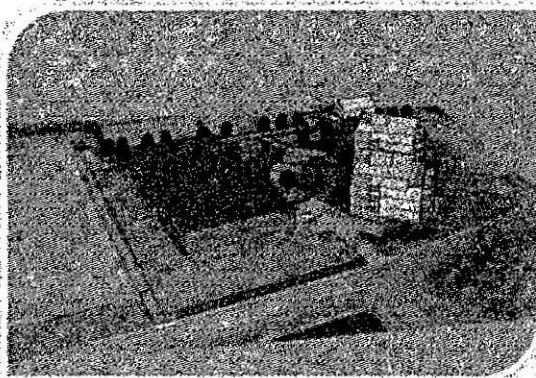
Beknpte conclusie: Variant 2 biedt meer voordelen als variant 1 maar de noodzaak tot tijdelijke huisvesting, de beperkte verkeers- en kwaliteitsverbetering en de matige verdien capaciteit van de woningbouwontwikkeling maken dit niet tot de voorkeursvariant. Ook niet van de schoolbesturen zelf.

Variant 3: Locatie Hoflandschool

Nieuwbouw op de locatie voormalige Hoflandschool

(optie: schoolcomplex in drie bouwlagen)

Vogelvlucht

Plattegrond

De huidige situatie:

Aan de Parklaan/Bovenkerkweg staat de voormalige Hoflandschool. Dit gebouw wordt de afgelopen decennia gebruikt voor het huisvesten van tijdelijke functies. Het gebouw is in technische matige staat, het gebouw heeft hoge onderhoudskosten. De locatie (ingeklemd tussen hockeyvelden en tennisbanen) leent zich slecht voor woningbouw.

Perspectief:

Op de locatie wordt een school gerealiseerd in twee of drie bouwlagen. Bij de optie met drie bouwlagen geeft dit meer flexibiliteit in het ontwerp, omdat de locatie beperkte ruimte heeft. Voor het halen en brengen en parkeren van auto's is het voorstel om dit te laten plaatsvinden bij de sporthal. Het vraagt een herinrichting van de omgeving om de situatie verkeersveilig te maken. De nieuwbouw van het scholencomplex op de locatie Hoflandschool resulteert in het volledig vrijkomen van de locatie G. van Damstraat. Dit kan worden ingevuld met een woningbouwprogramma van ca. 25-35 woningen.

Variant 3

Ruimtelijk	+ Een oplossing als toekomstige invulling van de locatie Hoflandschool + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls vanuit een nieuwe schoollocatie (met ontsluiting) + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls locatie V. Damstraat door herontwikkeling + Mogelijkheden tot inbreillocatie woningbouw	- Beperkte ruimte op de locatie Hoflandschool voor realisatie scholencomplex
Verkeer	+ Door gebruik van parkeerplaatsen bij sporthal zijn er geen extra parkeerplaatsen nodig + Vanaf de sporthal is een goede vrije looproute te creëren naar het complex	- Dienen de nodige maatregelen genomen worden om de omgeving verkeersveilig te maken
Financieel	+ Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen + Inkomsten door woningbouw + Geen tijdelijke huisvesting nodig	- Kosten om omgeving verkeersveilig in te richten

Reactie scholen: De ligging aan de Parklaan is gunstiger dan aan de Van Damstraat. Een gebouw van drie lagen heeft voor geen van de besturen de voorkeur. Door de scholen (inclusief overige ruimten) over drie lagen te spreiden wordt interne samenwerking en optimaal ruimtegebruik bemoeilijkt. Dat is nadelig voor het onderwijsproces.

Een gebouw van twee lagen laat weinig buitenruimte over. Er zullen dan goede afspraken gemaakt moeten worden over eventueel medegebruik van de sportvelden. Er is op deze locatie weinig tot geen mogelijkheid om nieuwe partners (TSO, BSO, GGD, kinderopvang etc.) fysiek bij het gebouw te betrekken. Tijdelijke vervangende huisvesting is bij deze varianten geen probleem.

Samenvatting reacties inloopavond: Bij een derde van de reacties werd de variant waarbij het scholencomplex op de locatie van de voormalige Hoflandschool wordt gerealiseerd als positief ervaren. Een aantal reacties lieten zich negatief uit over deze locatie. De negatieve reacties hadden het meeste betrekking op de krapte van de locatie, mogelijke parkeeroverlast en dat een gebouw met meerdere lagen een grote impact heeft op de naastliggende woningbouw. Als positief wordt beschouwd de centrale ligging en bereikbaarheid (met aandacht voor de inrichting van de verkeerssituatie) van de locatie. Ook wordt deze variant vaak genoemd als belangrijkste alternatief naast de variant waarbij het scholencomplex op het sportveld geprojecteerd staat.

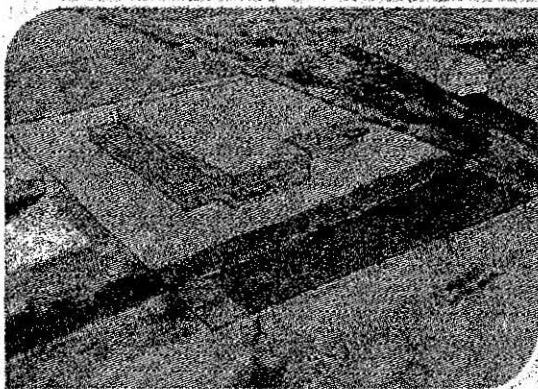
Beknpte conclusie: De variant 3 geeft naast de realisatie van de drie scholen de mogelijkheid een woningbouwontwikkeling op een geschikte locatie te realiseren. Daarnaast biedt deze variant ook een passende invulling van de locatie van de voormalig Hoflandschool. Het nadeel hierbij is dat de locatie als krap ervaren wordt door de schoolbesturen. Deze krapte is oplosbaar door het nemen van maatregelen. Bijvoorbeeld afsluiting van de Parklaan; waardoor meer ruimte voor scholen en meer ruimte voor parkeren bij sportvelden en scholen. Naar de effecten (maatschappelijke/verkeerstechnisch) van het afsluiten van de Parklaan is geen onderzoek gedaan. De scholen zijn bekend met deze optie.

Variant 4: Sportpark

Nieuwbouw op een voetbalveld in sportpark Hofland

(optie: schoolgebouw combineren met woningbouw)

Vogelvlucht

Plattegrond

Huidige situatie: Voetbalclubs MSV'19 en VVM gebruiken het sportpark Hofland. Elk hebben ze de beschikking over twee velden (kunstgras en normaal gras) en een trainings-/pupillenveld. Het beoogde veld voor het scholencomplex is een wedstrijdveld van MSV'19.

Perspectief: Uitgangspunt is dat door de aanleg van een kunstgrasveld elders in het sportpark één veld kan worden geamoveerd ten behoeve van de realisatie van het scholencomplex. Voor de ontwikkeling wordt het volledige veld gebruikt. De school wordt daarbij gerealiseerd in twee lagen. Hierdoor blijft er nog ruimte over die mogelijk ingevuld zou kunnen worden met woningbouw. Voor het parkeren wordt voorgesteld dit hoofdzakelijke bij de sporthal plaats te laten vinden. Het vraagt daarnaast nog een herinrichting van de omgeving om de situatie verkeersveilig te maken.

De G. van Damstraat komt hierdoor volledig vrij en kan hierdoor herontwikkeld worden met een woningbouwprogramma van ca. 25-35 woningen. Daarnaast is het mogelijk om ca. 15-20 woningen naast het scholencomplex te realiseren.

Variant 4

Ruimtelijk

- + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls vanuit een nieuwe schoollocatie (met ontsluiting)
- + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls locatie V. Damstraat door herontwikkeling
- + Mogelijkheden tot inbreilocaties woningbouw
- Een toename in de complexiteit door de afhankelijkheid van de verplaatsing van de sportvoorzieningen en medewerking/samenwerking sportverenigingen
- Gaat ten kosten van groene long
- Mogelijke bezwaren van omliggende eigenaren en planschade

Verkeer

- + Door gebruik van parkeerplaatsen bij sporthal zijn er geen extra parkeerplaatsen nodig
- + Vanaf de sporthal is een goede vrije looproute te creëren naar het complex
- Door het verharderen van een sportveld dient watercompensatie plaats te vinden
- Dienen de nodige maatregelen genomen worden om de omgeving verkeersveilig te maken

Financieel	+ Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en de mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen	- Hoge voorinvestering in een kunstgrasveld
	+ Inkomsten door woningbouw	- Groter risico op planschade
	+ Extra inkomsten woningbouw door op het sportveld woningbouw te realiseren	- Vraagtekens bij afzet woningbouw op sportveld
	+ Geen tijdelijke huisvesting nodig	- Kosten voor watercompensatie
		- Kosten om omgeving verkeersveilig in te richten

Reactie scholen: Een gebouw van twee lagen op de sportvelden is voor alle besturen de meest optimale variant. Het biedt voldoende ruimte om een goed nieuw gebouw te creëren. Er is genoeg buitenruimte die overloopt in de sportvelden. Hierdoor kan een optimale samenwerking georganiseerd worden tussen de verschillende samenwerkingspartners bij de 'campus gedachte'. Tijdelijke vervangende huisvesting is bij deze variant geen probleem.

Reactie vanuit het bestuur van MSV'19: Het bestuur geeft aan dat het een groeiende sportvereniging betreft die sporten voor een brede groep Montfoortenaars mogelijk maakt en nog steeds groeiende is. Volgens het bestuur schiet de huidige capaciteit aan velden te kort om iedereen te kunnen laten spelen. Het bestuur doet het werk vrijwillig en voelt zich door de gemeente in de kou gezet.

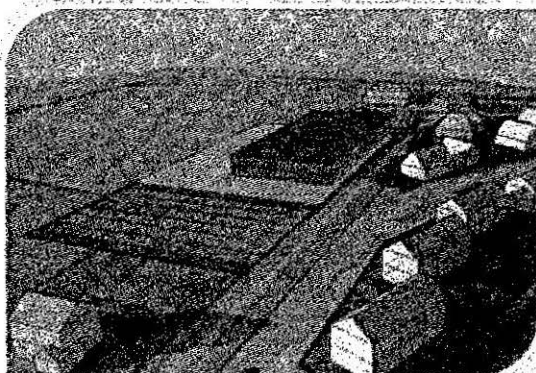
Samenvatting reacties inloopavond: In het totaal is op een kwart van de reactieformulieren aangegeven het een goede optie te vinden dat het scholencomplex terecht komt op het sportveld, ongeveer een zelfde aantal zien deze optie als een slechte variant voor het realiseren van het scholencomplex. Vooral de centrale ligging en de mogelijkheid om samenwerking te zoeken met het de verenigingen wordt als positief ervaren. Negatieve geluiden gingen over de capaciteitsproblemen van de voetbalverenigingen, dat dit een dure oplossing is in verband met extra investering in een kunstgrasveld en de opmerking of midden in het sportpark er wel vraag is naar woningen.

Beknpte conclusie: Variant 4 is complex omdat het sportterrein MSV en de realisatie van een kunstgrasveld onderdeel zijn van de herontwikkeling. Het heeft niet de voorkeur om dit veld er bij te betrekken. Deze variant is gezien de ligging voor de scholen de voorkeursvariant (voordat variant 6 in beeld kwam) die past bij de onderwijsvisie in de 21e eeuw. Het bestuur van de sportvereniging MSV daar in tegen (die een veld inlevert in variant 4) geeft aan dat dit geen reële variant is. Er is volgens het bestuur al een tekort aan sportvelden voor de vereniging MSV en met een veld minder en het delen van een veld elders wordt dit probleem volgens het bestuur niet opgelost.

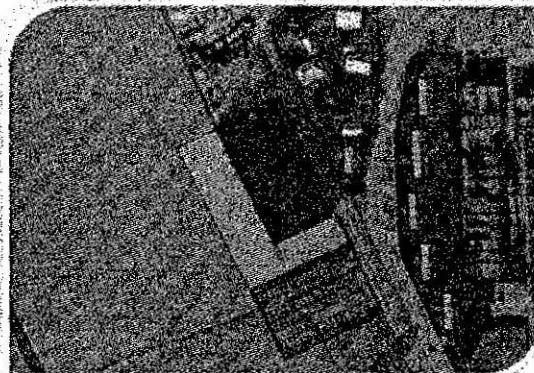
Variant 5: Langs de Bleek

Nieuwbouw in het land langs de Bleek (indicatieve locatie)

Vogelvucht

Plattegrond

Huidige situatie:

Dit is de buitenrand van de kern en er is hier momenteel sprake van een open landschap. Voor dit gebied wordt (in samenspraak met de provincie) de Visie Kernrandzone-West opgesteld. In deze visie wordt uitgegaan van kleinschalige (recreatieve en woningbouw) ontwikkelingen in de kernrand.

Perspectief:

In het openlandschap wordt een scholencomplex gerealiseerd in twee lagen. Langs De Bleek is de omgeving niet ingericht op een grootschalige voorziening. Er dienen hier dan ook nog de nodige verkeersmaatregelen genomen te worden en de benodigde parkeerplaatsen moeten bij de school gerealiseerd worden.

Variant 5

Ruimtelijk	+ Mogelijkheden tot inbreilocaties woningbouw	- Past niet binnen de concept Visie Kernrandzone-West (provincie verleent geen medewerking voor grootschalige ontwikkelingen) - Groot impact om omgeving door functieverandering - Meeste kans op bezwaren van omliggende eigenaren en hoogste planschade risico - Door het verhardten van grasland dient watercompensatie plaats te vinden
Verkeer	+ Werkt door de excentrische ligging de meeste autobewegingen in de hand	- De omgeving is niet ingericht op een functie aan deze zijde van de Bleek - Er dient een volledig nieuw parkeerterrein aangelegd te worden
Financieel	+ Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls locatie V. Damstraat door herontwikkeling + Inkomsten door woningbouw	- Grondverwerving van derden met bijbehorende risico's en complexiteit - Risico op hoge planschade - Kosten voor watercompensatie - Kosten voor aanleg van parkeerplaatsen en om omgeving verkeersveilig in te richten

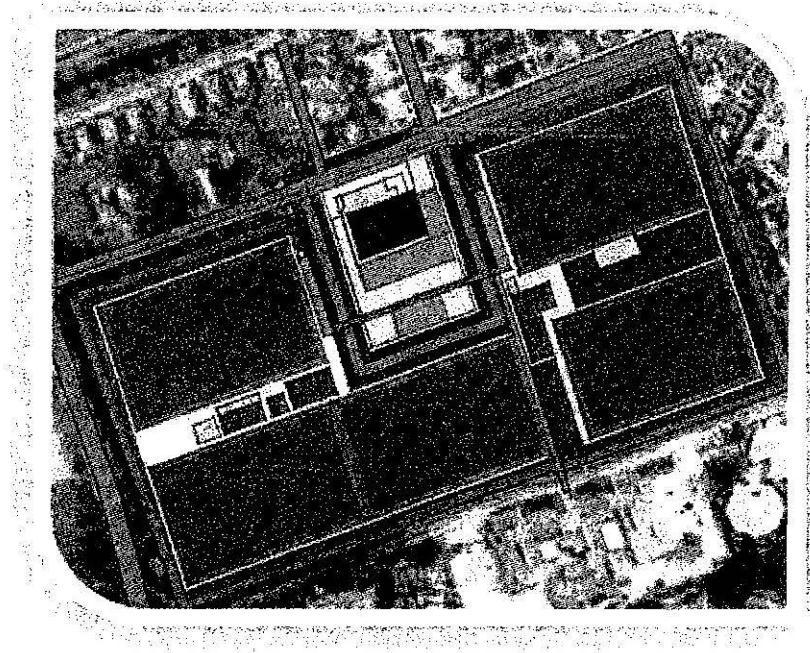
Reactie scholen: Deze optie is als weinig realistisch gepresenteerd. Derhalve hebben de besturen deze niet besproken.

Samenvatting reacties inloopavond: Net als bij variant 1 kwamen er relatief weinig reacties binnen op deze variant. De voorstanders van de variant zijn van mening dat hier de ruimte is voor een scholencomplex en dat dit gebruikt moet worden. Nadelen aan deze optie die genoemd worden is dat het buiten Montfoort ligt en het een aantasting is van het open gebied.

Beknpte conclusie: Variant 5 De locatie ligt buiten de rode contour in een kernrandzone. Het realiseren van rode ontwikkelingen (zoals een school) buiten de rode contour is lastig. De provincie staat alleen kleinschalige ontwikkelingen binnen een kernrandzone toe, mits er een goede visie voor deze kernrandzone is vastgesteld. Vorig jaar is de Visie Kernrandzone-West opgesteld. Op 30 maart 2015 heeft de gemeenteraad echter besloten deze visie niet vast te stellen. Op dit moment ligt er dus geen visie voor dit gebied. De kans op toestemming van de provincie om hier een scholencomplex te mogen realiseren, wordt zeer klein geacht.

Variant 6: Sportpark/Hoflandhal

Nieuwbouw naast/aan de Hoflandhal en op een veld van sportpark Hofland.

Huidige situatie:

Voetbalclubs MSV'19 en VVM gebruiken het sportpark Hofland. Elk hebben ze de beschikking over twee velden (kunstgras en normaal gras) en een trainings-/pupillenveld.

De Hoflandhal (uit 1977) is in goede staat en er wordt optimaal gebruik gemaakt van de hal. Onlangs is de hal verbouwd ten behoeve van de vestiging van een BSO. De nieuwbouw/vervangingswaarde van de sporthal wordt geschat op € 2 miljoen.

Perspectief:

Naast/aan de Hoflandhal wordt het scholencomplex gerealiseerd. Uitgangspunt daarbij is dat één trainings-/pupillenveld nodig is om het project te kunnen realiseren. De overige (gras)velden zouden dan omgevormd moeten worden tot drie volwaardige kunstgrasvelden (nadrukkelijke eis van voetbalclubs).

De school wordt gerealiseerd in twee lagen. In het nieuwe plan moeten minimaal hetzelfde aantal parkeerplaatsen terug komen als in de huidige situatie, waarschijnlijk moet een nieuwe invulling geven worden aan de verkeerscirculatie. De G. van Damstraat komt hierdoor volledig vrij en kan hierdoor herontwikkeld worden met een woningbouwprogramma van ca. 25-35 woningen.

Variant 6

Ruimtelijk

+ Ruimtelijke kwaliteitsimpuls vanuit een nieuwe schoollocatie (met ontsluiting) + Ruimtelijke kwaliteitsimpuls locatie V. Damstraat door herontwikkeling + Mogelijkheden tot inbreilocaties woningbouw	- Een toename in de complexiteit door de verplaatsing van de sportvoorzieningen en medewerking/ samenwerking sportverenigingen - Een toename in de complexiteit door het "aanhechten" van de sporthal - Mogelijke bezwaren van omliggende eigenaren en planschade - Door het verharderen van een sportveld dient watercompensatie plaats te vinden

Verkeer	+ Bij het in de nieuwe situatie terugbrengen van het zelfde aantal parkeerplaatsen zijn er geen extra parkeerplaatsen nodig	- Dienen de nodige maatregelen genomen worden om de omgeving verkeersveilig te maken
Financieel	+ Verbetering jaarlijkse exploitatielasten scholencomplex en de mogelijkheid tot overdragen exploitatie aan de scholen + Inkomsten door woningbouw + Geen tijdelijke huisvesting nodig	- Hoge voorinvestering in een kunstgrasveld - Extra kosten door combinatie sportpark - Kosten voor "aanhechting" sporthal - Risico op planschade - Kosten voor watercompensatie - Kosten om omgeving verkeersveilig in te richten - Parkeervoorzieningen moeten geheel opnieuw worden aangelegd
Reactie scholen	+ Optimale verhuislogistiek van huidige school naar de nieuwbouw zonder tijdelijke voorzieningen + Past het beste bij toekomstvisie scholen	

Reactie scholen: Een gebouw van twee lagen bij de sporthal heeft de voorkeur van alle besturen (ook ten opzichte van variant 4). Het biedt voldoende ruimte om een goed nieuw gebouw te creëren. Er is genoeg buitenruimte die overloopt in de sportvelden, waarbij het een nadrukkelijke wens is om een van de kunstgrasvelden te gebruiken als buitenspeelgelegenheid. Op deze locatie kan een optimale samenwerking georganiseerd worden tussen de verschillende samenwerkingspartners bij de 'campus gedachte'. Tijdelijke vervangende huisvesting is bij deze variant geen probleem.

Reactie vanuit het bestuur van MSV'19, VVM en SBSH: De voetbalclubs en beheerstichting staan open voor deze variant, onder de strikte voorwaarden dat de drie resterende grasvelden vervangen worden door kunstgrasvelden. Hiervoor zijn ze bereid de jaarlijkse onderhoudssubsidie op te zeggen en het dagelijkse onderhoud volledig voor eigen rekening te nemen.

Samenvatting reacties inloopavond: Later aan te vullen, dan wel een samenvatting wordt separaat aangeboden.

Beknpte conclusie: Variant 6 nieuwbouw naast de Hoflandhal, die in opdracht van het college is onderzocht, kent een breed draagvlak. Zowel de schoolbesturen, de besturen van de sportverenigingen als het college dragen dit initiatief. Hierbij gaan volgens hen sport, buitenschoolse opvang en scholen hand in hand en zij voorzien een optimaal gebruik van alle faciliteiten. Ook qua ruimtelijke inpassing wordt deze variant als positief beoordeeld. Waarbij er rekening moet worden gehouden dat de bestaande Hoflandhal in zijn huidige vorm blijft staan. Dit uitgangspunt is nodig, omdat voor een vernieuwing van de sporthal (door Grontmij geraamd op ongeveer € 2 miljoen) is binnen de gemeentelijke begroting op dit moment géén ruimte. Nadeel van deze variant zijn de extra kosten om het draagvlak bij de sportbesturen te realiseren. Wanneer er wordt gebouwd op een trainingsveld in het sportpark dan willen de sportbesturen in ruil hiervoor drie kunstgrasvelden terugzien. Zij geven aan dat ze het anders niet gaan redden met de capaciteit.

1140-1818(1)

Van: [REDACTED]
Verzonden: Tuesday, December 20, 2016 10:47 AM
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: BELANGRIJKE UPDATE RIVM ONDERZOEK KUNSTGRAS
Bijlagen: Beoordeling gezondheidsrisico-s door sporten op kunstgrasvelden met rubb....pdf;
RIVM ONDERZOEK - Publiekssamenvatting.pdf

t.k.n.

Van: Vereniging Sport en Gemeenten [mailto:info@sportengemeenten.nl]
Verzonden: dinsdag 20 december 2016 9:48
Aan: Vereniging Sport en Gemeenten
Onderwerp: BELANGRIJKE UPDATE RIVM ONDERZOEK KUNSTGRAS

BELANGRIJKE UPDATE

20-12-2016

Groen licht voor spelen op kunstgras met rubbergranulaat

RIVM-onderzoekers: "geen gevaar voor volksgezondheid"

Naar aanleiding van het uitgebreide onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) naar het sporten op kunstgras met rubbergranulaat en de eventuele gezondheidsrisico's daarvan concludeert het RIVM dat de resultaten geen aanleiding geven om gezondheidsschade te verwachten. Er zitten in de rubberkorrels wel stoffen die geassocieerd worden met kanker, maar in zulke kleine hoeveelheden dat er geen reden is voor een speelverbod. Het extra kankerrisico is 'verwaarloosbaar'.

Ook al zou een andere norm gehanteerd worden – die voor consumentenproducten – dan nog zou het advies hetzelfde zijn. Het onderzoek richtte zich immers op de gezondheidsrelatie en niet op Europese normen. Onder andere Vereniging Sport en Gemeenten (mede namens VNG), GGD GHOR, het ministerie van VWS en de KNVB nemen het advies van RIVM over.

Verschillende onderzoeken

Het RIVM is op verschillende manieren op zoek gegaan naar meer kennis over rubbergranulaat op sportvelden en eventuele effecten op de gezondheid. Op basis van een literatuuronderzoek heeft het RIVM alle relevante wetenschappelijke publicaties beoordeeld. Deze bevindingen zijn gecombineerd met het veldonderzoek. Van 100 kunstgrasvelden zijn 600 monsters onderzocht. Daarmee is duidelijk geworden welke stoffen voorkomen in het rubbergranulaat.

In een ander onderdeel van het uitgebreide onderzoek is in een lab gekeken in welke mate er stoffen onder bepaalde omstandigheden vrij kunnen komen. Denk hierbij aan huidcontact of het inslikken van het granulaat.

Voor de te gebruiken methoden en selectie van stoffen is ook gekeken naar de aanpak en resultaten van internationale onderzoeken. Daarnaast is de onderzoeksopzet ter toetsing voorgelegd aan een wetenschappelijke begeleidingscommissie.

De uitkomsten van de verschillende onderzoeken leiden nu tot de conclusie dat het veilig is om op kunstgras met rubbergranulaat te sporten.

Hoe nu verder?

Bijgevoegd treft u het onderzoeksrapport aan dat het RIVM zojuist online heeft gezet. Dit is eerder dan verwacht en afgesproken doordat de onderzoeksresultaten reeds in diverse media circuleren. Andere relevante documenten zullen zo snel mogelijk worden nagezonden.

- Een Q&A-lijst die door de meest relevante partijen (zie hierboven) wordt gehanteerd
- De aanbiedingsbrief van de minister van VWS aan de Tweede Kamer
- Het RIVM-onderzoek zelf (het wetenschappelijk onderzoek in het Engels, volgt over enkele weken)

Verder zijn de volgende ondersteunde diensten georganiseerd:

- Een telefonische publieksinformatielijn van RIVM (0800-0480)
- Op www.rivm.nl, zijn alle relevante gegevens en het onderzoek zelf opgenomen
- Een 24/7 webcare. Dit is met name het monitoren van uitingen op social media en het waar nodig feitelijk bijsturen van onjuiste interpretatie van de onderzoeksresultaten
- Een doorgeleiding van vragen en/of vragenstellers naar de relevante stakeholders, zoals Vereniging Sport en Gemeenten, GGD GHOR en de KNVB
- Deze organisaties hebben eveneens een (telefonische) helpdesk ingericht
- Op de website www.sportengemeenten.nl is het dossier kunstgras geactualiseerd met de laatste informatie.

Wat adviseert Vereniging Sport en Gemeenten verder?

- Wij adviseren gemeenten in gesprek te gaan met de lokale (voetbal)clubs om de uitkomsten van het onderzoek te bespreken. GGD GHOR kan daarbij eventueel van dienst zijn. Ook de KNVB kan in overleg met gemeenten eventueel ondersteunen.
- Maakt u daarbij zoveel mogelijk gebruik van de meegezonden Q&A-lijst. Deze is ook bij de GGD GHOR bekend.
- Mocht u toch overwegen – al dan niet op termijn – het met rubbergranulaat ingestrooide kunstgras te vervangen, laat u dan eerst goed informeren over de gevolgen voor speelbaarheid (niet alle infill geeft hetzelfde resultaat), de financiële consequenties en de kennis van de gezondheids- en milieueffecten van die andere infill. Bij Vereniging Sport en Gemeenten zijn overigens geen onderzoeken daarnaar op dit moment bekend.

Vragen?

Voor vragen kunt u via de mail terecht op info@sportengemeenten.nl, of telefonisch 070 37 38 055. Voor eventuele dringende vragen kunt u bellen met 06 42 43 32 12 (André de Jeu, directeur Vereniging Sport en Gemeenten). Tussen Kerst en Oud & Nieuw kunt u het beste mailen, of gebruik maken van het genoemde 06-nummer.

Mocht er nadere informatie komen, dan zullen wij u daarvan uiteraard op de hoogte stellen.

Met vriendelijke groet,

 Vereniging Sport en Gemeenten

Dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Indien u niet de geadresseerde bent wordt u verzocht de afzender hiervan in kennis te stellen, het e-mailbericht naar de juiste persoon door te sturen of dit bericht te retourneren.

Onze proclamer leest u op:

<http://www.montfoort.nl/>

<http://www.ijsselstein.nl/>

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

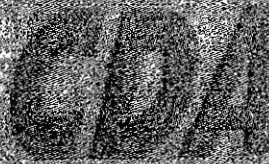
Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met *rubbergranulaat*

1140-1818(2)

progressief
akkoord

ChristenUnie

AMENDEMENT

Voorstel nr. 468896

Onderwerp: Raadsvoorstel onderzoeksresultaten kunstgras

De raad van de gemeente Montfoort in vergadering bijeen d.d. 28 september 2017

Wijzigd punt 2 van het besluit behorende bij het raadsvoorstel als volgt:

2. Extra middelen voor een bedrag van €42.255,- beschikbaar stellen om de aanleg van de kunstgrasvelden mogelijk te maken met SBR (rubbergranulaat) met toepassing van de Gewijzigde Soester norm d.d. 07-04-2017, met dien verstande dat punt A2 sub iii niet van toepassing is.

Toelichting:

De ondertekenaars hebben uitgebreid de beschikbare rapporten, onderzoeken en publicaties over vulmateriaal voor kunstgrasvelden bestudeerd en hun oren te luisteren gelegd bij de verantwoordelijke besturen van de sportverenigingen. Van wege de uitingen van zorg in de landelijke pers hebben ondertekenaars met het oog op mogelijke gezondheidsgevaaren de alternatieven onder ogen gezien. Hierbij is nadrukkelijk ook gekeken naar de mogelijkheid van het gebruik van kurk vanwege de gezondheidsaspecten. Echter in overleg met de verantwoordelijke bestuurders van de sportverenigingen is het ondertekenaars duidelijk geworden dat gebruik van kurk geheel tegen de wens van de sportverenigingen in zou gaan. Wij respecteren de positie van de sportverenigingen. Ondertekenaars accepteren dat geen der vulmiddelen ideale eigenschappen heeft. De Soester norm zien ondertekenaars als bruikbaar en bevat zelfs zwaardere eisen dan de landelijke RIVM norm.

Ondertekening en naam:

CDA

Progressief Akkoord

D66

J.F. van den Heuvel
ChristenUnie

SGP

1343-2018

OVEREENKOMST

NAVOLGENDE PARTIJEN:

1. De Stichting Beheer Sportpark Rapijnen, gevestigd aan de Strick van Linschotenstraat 92 te Linschoten, te dezen vertegenwoordigd door [REDACTED] hierna te noemen: de opdrachtgever,
EN
2. Jos Scholman Groen b.v., kantoor houdende te Nieuwegein, op het adres Moreebaan 1, ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 30076326 rechtsgeldig vertegenwoordigd door [REDACTED] hierna te noemen: de opdrachtnemer,

Overwegende:

- dat de Stichting Beheer Sportpark Rapijnen een onderhandse aanbesteding Engineering and Construct heeft uitgeschreven met betrekking tot de levering, aanleg en het meerjarig onderhoud van drie kunstgrasvelden voor de Stichting Beheer Sportpark Rapijnen;
- dat de functionele eisen en het ontwerp voor de uitvoering van de opdracht zijn vastgelegd in het aanbestedingsdocument "Overeenkomst Kunstgras Sportvelden" met kenmerk IBMN- 2013-MON-NH-001 (verder genoemd: Aanbestedingsdocument), zoals aangehecht als bijlage 2 bij deze overeenkomst;
- dat op 13 maart 2014 een Nota van Inlichtingen 1 en op 21 maart 2014 een Nota van Inlichtingen 2 zijn opgesteld en verzonden, zoals aangehecht als bijlagen 3 bij deze overeenkomst;
- dat opdrachtnemer op 31 maart 2014 zijn Aanbieding heeft gedaan, zoals aangehecht als bijlage 4 bij deze overeenkomst;
- dat partijen de nadere voorwaarden voor deze opdrachtverstrekking in deze overeenkomst wensen vast te leggen.

Verklaren te zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1 Opdracht

- 1.1 Opdrachtgever verleent hierbij opdracht aan opdrachtnemer, gelijk opdrachtnemer van opdrachtgever aanvaardt, de opdracht tot het uitvoeren van de levering, aanleg en het meerjarig onderhoud van drie kunstgrasvelden alsmede het meerjarig onderhoud van de natuurgrasvelden (inclusief periodieke renovatie) voor de Stichting Beheer Sportpark Rapijnen conform het aanbestedingsdocument inclusief haar bijlagen, de bijbehorende twee Nota's van Inlichtingen, de door de opdrachtnemer ingediende Aanbieding en de in deze overeenkomst genoemde voorwaarden en tegen betaling van de in deze overeenkomst beschreven aanneemsom.
- 1.2 Opdrachtnemer verklaart hierbij deze opdracht tijdig en volgens de in het aanbestedingsdocument en haar bijlage, bijbehorende twee Nota's van Inlichtingen, de door de opdrachtnemer ingediende Aanbieding en in deze overeenkomst genoemde voorwaarden uit te voeren, waarbij het ontwerp bepalend is. De resultaatverplichting is de situatie zoals aangegeven op het ontwerp 2014-026-V002. De opleverdatum per keuringfase is opgenomen in de bijgevoegde planning.
- 1.3 De keuring per fase is opgenomen in de planning conform bijlage 4. De wijze van keuring is conform de werkwijze van de door Opdrachtgever gecontracteerde keuringsinstantie; te weten ISA Sport. Het is de verantwoordelijkheid van opdrachtnemer om de velden na akkoord van de opdrachtgever aan te melden bij ISA sport voor keuring.

Artikel 2 Onderaannemerschap

- 2.1 Opdrachtnemer voert een deel van de opdracht, te weten de aanleg van de kunstgrasvelden (zowel voetbalveld als korfbalvelden) uit met en onder certificering van onderaannemer Antea Realisatie B.V. te Almere.
- 2.2 Opdrachtnemer is te allen tijde verantwoordelijk en aansprakelijk voor de uitvoering van de gehele opdracht. Tussen opdrachtgever en onderaannemer bestaat geen contractuele relatie. Alle communicatie verloopt uitsluitend tussen opdrachtgever en opdrachtnemer.

Artikel 3 Aanbestedingsdocument, Nota van Inlichtingen en de Aanbieding

- 3.1 Het Aanbestedingsdocument en haar bijlagen, de twee Nota's van Inlichtingen en de Aanbieding van Jos Scholman Groen b.v. vormen een integraal onderdeel van deze overeenkomst.
- 3.2 Het ontwerp 2014-026-V002 is leidend voor zover, los van de afmetingen van de korfbalvelden het ontwerp niet afwijkt van het ontwerp welke in de aanbesteding leidend is geweest.
- 3.3 Opdrachtgever maakt gebruik van de besparing, zoals genoemd in de Nota van Inlichting d.d. 13 maart 2014, vraag 18, en benoemd in de Aanbieding als "besparing bij toepassing kleine korfbalvelden (47 x 43 m) ad € 50.000,-", leidend tot een aanneemsom van € ~~124.000,-~~ (Aanbieding) -/- € 50.000,- (besparing) = € ~~174.000,-~~ (exclusief b.t.w.). In dit bedrag is een bedrag opgenomen voor het jaarlijks onderhoud gedurende 10 jaar met een bedrag van € 24.000,- op jaarbasis.

Artikel 4 Duur van de overeenkomst

De startdatum van de werkzaamheden is 19 mei 2014. De kunstgrasvelden dienen uiterlijk 1 september 2014 gebruiksklaar geleverd en goedgekeurd te zijn. Deze datum heeft het karakter van een fatale datum. Levering vindt gefaseerd plaats conform het opleverschema zoals ingediend door Opdrachtnemer bij zijn Aanbieding, aangehecht als bijlage 6.

Artikel 5 Bedragen

- 5.1 Opdrachtnemer zal de verplichtingen op grond van deze overeenkomst uitvoeren tegen de totale aanneemsom van € ~~124.000,-~~ zegge: zeshonderddrieënnegentigduizendenachthonderd euro, te vermeerderen met de wettelijke omzetbelasting.
- 5.2 De aanneemsom wordt gefaseerd betaald, na goedkeuring van elke opgeleverde fase door ISA sport. Het bedrag voor meerjarig onderhoud wordt betaald na oplevering van de kunstgrasvelden. Conform het betalingsschema welke is aangehecht als bijlage 6.
- 5.3 In geval sprake is van afkeuring van een fase door ISA sport is de opdrachtnemer gehouden de benodigde aanpassingen voor eigen rekening uit te voeren. De kosten voor de keuring alsmede de herkeuring komen in dit geval voor rekening van de opdrachtnemer.
- 5.4 Prijzen en tarieven zijn aangegeven in euro's (exclusief BTW), geldend per aanbestedingsdatum en zijn vast gedurende de uitvoering van de overeenkomst.
- 5.5 Er is geen sprake van meerwerk, tenzij er expliciet opdracht is gegeven tot uitvoering van meerwerk en de betreffende werkzaamheid niet voorzienbaar was voor opdrachtnemer. Het is de taak van opdrachtnemer om dit gemotiveerd schriftelijk aan te geven.
- 5.6 Facturen worden door opdrachtgever betaald binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur. Onjuist gespecificeerde facturen zullen door opdrachtgever niet in behandeling worden genomen.
- 5.7 Alle prijzen dienen weergegeven en gefactureerd te worden in Euro's. Het jaarlijkse factuurbedrag van € 24.000,- dient verdeeld te worden in de volgende twee bedragen:
- Regulier onderhoud € 17.095,-; na ontvangst van de maandelijkse factuur wordt dit bedrag betaalbaar gesteld.
 - Inkoop onderhoudsgarantie € 8.905; na ontvangst van de Jaarfactuur in januari van een kalenderjaar wordt dit bedrag betaalbaar gesteld.

Artikel 6 Opname en inrichting natura projecten

Opdrachtnemer bespreekt maandelijks met opdrachtgever welke onderhoudswerkzaamheden in de betreffende maand dienen te worden uitgevoerd. Ten behoeve van het overleg wordt door opdrachtnemer een uitgebreid onderhoudsoverzicht opgesteld, inclusief de uitwerking van de te kapitaliseren werkzaamheden.

Tijdens het maandelijks overleg wordt vastgesteld welke werkzaamheden door opdrachtgever worden uitgevoerd en welke door opdrachtnemer.

Indien opdrachtgever voor het uitvoeren van de werkzaamheden materieel van opdrachtnemer benodigd, stelt deze het benodigde materieel beschikbaar. Daarnaast draagt opdrachtnemer eveneens zorg voor de zorgvuldig (mondelinge) instructie ten aanzien van het gebruik van materieel.

Opdrachtnemer verrekent de door opdrachtgever verrichte werkzaamheden maandelijks.

Artikel 7 Niet-nakoming c.q. ontbinding van de overeenkomst

- 7.1 Indien een der partijen tekortschiet in de nakoming van een of meer van zijn verplichting(en) uit deze overeenkomst, zal de andere partij hem deswege in gebrake stellen, tenzij nakoming van de betreffende verplichtingen reeds blijvend onmogelijk is, in welk geval de nalatige partij onmiddellijk in verzuim is. De ingebrekestelling zal schriftelijk geschieden waarbij aan de nalatige partij een redelijke termijn zal worden geboden om alsnog zijn verplichtingen na te komen. Deze termijn heeft het karakter van een fatale termijn.
- 7.2 De partij die zijn verplichting(en) voortvloeiend uit deze overeenkomst niet nakomt of verzuimd heeft om binnen de gestelde termijn hieraan te voldoen schiet toerekenbaar tekort in de nakoming van zijn verplichtingen. De andere partij is bevoegd de overeenkomst (per direct) zonder schadevergoedingsplicht zijnerzijds, te ontbinden.

Artikel 8 Communicatie

- 8.1 De gevolmachtigde vertegenwoordiger en diens vervanger van opdrachtnemer worden, conform paragraaf 2, bepaling 7 en 8 van de UAV-GC 2005, middels een na opdrachtverlening te overleggen volmacht bepaald en vastgelegd.
- 8.2 Er wordt wekelijks overleg gevoerd over de voortgang en ontwikkelingen tijdens de levering en aanleg van de kunstgrasvelden.
- 8.3 Na oplevering wordt maandelijks overleg gevoerd ten aanzien van het onderhoud van de kunstgrasvelden en de natuurgrasvelden.

Artikel 9 UAV-GC 2005

De UAV-GC 2005 zijn van toepassing.

Artikel 10 Wijzigen

- 10.1 Afspraken die in een overleg door contactpersonen van partijen worden gemaakt zullen niet gelden als aanvulling of wijziging van deze overeenkomst. Partijen garanderen over en weer dat de personen die namens hen aan overleg deelnemen bevoegd zijn afspraken te maken.
- 10.2 Wijzigingen van deze overeenkomst, alsmede aanvullingen daarop, zijn slechts geldig voor zover deze schriftelijk door daartoe bevoegde personen zijn overeengekomen, door beide partijen zijn goedgekeurd door middel van ondertekening en als addendum zijn toegevoegd aan deze overeenkomst.
- 10.3 Wijzigingen of aanvullingen van deze overeenkomst betreffen geen wezenlijke wijzigingen op deze overeenkomst of bijbehorende bijlagen.

Artikel 11 Rangorde

Ingeval van strijdigheid tussen de bepalingen in de overeenkomst en haar bijlagen, geldt de volgende rangorde:

- De bepalingen in deze overeenkomst,
- Het ontwerp met kenmerk 2014-026-V002,
- Nota van Inlichtingen d.d. 21 maart 2014
- Nota van Inlichtingen d.d. 13 maart en,
- Aanbestedingsdocument inclusief bijlagen met kenmerk IBMN-2013-MON-NH-001,
- UAV-GC 2005
- Aanbieding Jos Scholman Groen b.v. (Inclusief planning) d.d. 31 maart 2014.
-

Artikel 12 Geschillen

12.1 Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.

12.2 Alle geschillen dienen voorgelegd te worden aan de rechtbank van het arrondissement waarin de opdrachtgever zetelt.

Aldus in tweevoud opgemaakt en ondertekend op 26 mei 2014

namens Stichting Beheer Sportpark Renijnen namens Jos Scholman Groen b.v.

Bijlagen

1. Het ontwerp 2014-026-V002 ;
2. Aanbestedingsdocument "Overeenkomst Kunstgras Sportvelden" met kenmerk IBMN-2013-MON-NH-001 ;
3. Nota's van Inlichtingen
 - a. Nota van inlichtingen 1 d.d. 13 maart 2014 en;
 - b. Nota van inlichtingen 2 d.d. 21 maart 2014;
4. Aanbieding Jos Scholman Groen b.v. d.d. 31 maart 2014;
5. Voorlopige gunning d.d. 22 april 2014;
6. Betalingsschema;